SLOVENSKÁ AKREDITAČNÁ AGENTÚRA
PRE VYSOKÉ ŠKOLSTVO

Zmeny vo vysokom školstve v dôsledku zavádzania systémov zabezpečovania kvality 2019 – 2021

Tematická správa

Bratislava 30. december 2021

OBSAH

PREDHOVOR
EXEKUTÍVNY SUMÁR 4
1. ÚVOD 11
2. LEGISLATÍVNA ZMENA SYSTÉMU AKREDITÁCIÍ VO VYSOKOM ŠKOLSTVE – PRVÝ KROK K ZVYŠOVANIU KVALITY 13
2.1. Legislatívny rámec akreditácií vysokých škôl do 30. 10. 2018 13
2.2. Nový legislatívny rámec akreditácií vysokých škôl od 1. 11. 2018 14
2.3. Budovanie agentúry a systému externého zabezpečovania kvality 15
2.4. Zavádzanie systémov zabezpečovania kvality – prechodné obdobie 16
3. AKREDITAČNÉ ŠTANDARDY A METODIKA ICH VYHODNOCOVANIA 19
3.1. Prípravná fáza a východiská štandardov 19
3.2. Verejné pripomienkové konanie a schvaľovacia fáza akreditačných štandardov 21
3.3. Uvádzacia fáza akreditačných štandardov 25
3.4. Zmena štandardov po novele zákona o zabezpečovaní kvality 26
3.5. Metodika na vyhodnocovanie štandardov 26
4. ZMENY INTERNEJ LEGISLATÍVY NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH VYVOLANÉ NOVÝM SYSTÉMOM AKREDITÁCIÍ 28
4.1. Legislatívny rámec zabezpečovania kvality do 30. 10. 2018 28
4.2. Legislatívny rámec zabezpečovania kvality od 1. 11. 2018 29
4.3. Zmeny internej legislatívy na vysokých školách 29
4.4. Formálne charakteristiky vnútorných systémov zabezpečovania kvality univerzít 30
5**. PRÍPRAVA EXTERNÉHO ZABEZPEČOVANIA KVALITY** 31
5.1. Aktivity agentúry pri príprave externého zabezpečovania kvality 31
5.2. Stručná charakteristika činností externého zabezpečovania kvality a časový rámec ich implementácie 32
5.3. Procesy externého zabezpečovania kvality 34
5.4. Zoznam posudzovateľov a pracovné skupiny výkonnej rady agentúry 35
5.5. Digitálna podpora 37
6. VÝKON PÔSOBNOSTI AGENTÚRY 39
6.1. Konania začaté podľa predchádzajúcich predpisov 39
6.2. Overovania výsledkov prijatých opatrení uložených v predchádzajúcich akreditáciách 39
6.3. Konania o udelení akreditácie nových študijných programov 43
6.4. Podané námietky 44
6.5. Ostatné konania a rozhodovania agentúry 44
7. ZMENY VO VÝVOJI POČTU REGISTROVANÝCH ŠTUDIJNÝCH PROGRAMOV 47
7.1. Registre študijných programov 47
7.2. Štruktúra registrovaných študijných programov 48
8. PRIESKUM SPOKOJNOSTI ŠTUDENTOV – AKADEMICKÁ ŠTVRŤHODINKA 53
8.1. Základné informácie o prieskume 53
8.2. Komunikácia výstupov vysokým školám a študentom 54
8.3. Komunikácia výstupov širokej verejnosti 54
8.4. Komunikácia výsledkov vládnym inštitúciám 56
8.5. Medzinárodný úspech projektu 56
8.6. Komunikácia výsledkov prieskumu pracovným skupinám agentúry 56
9. ZÁVER 58

PREDHOVOR

Tematická správa Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo je zameraná na zásadné zmeny vo vysokom školstve, ktoré súvisia so zavádzaním systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike v rokoch 2019 až 2021.

Zavádzanie systémov zabezpečovania kvality na vysokých školách je v ostatných dvoch desaťročiach európskym trendom. Ide o špecifickú verziu riadenia kvality, ktoré je už niekoľko dekád známe a využívané v priemysle. Slovenská republika sa prijatím osobitného zákona v roku 2018 a následnými krokmi pripája k širokej európskej rodine krajín zladených so *Štandardmi a usmerneniami na zabezpečovania kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania* (ESG), ktoré sú súčasťou bolonského procesu harmonizácie vysokého školstva v Európe.

Práve prijatie osobitného zákona Národnou radou Slovenskej republiky akcentuje dôležitosť potreby zlepšovať kvalitu vysokoškolského vzdelávania pre Slovensko. Nejde o jednorazové zlepšenie kvality, ale o zavedenie mechanizmov na jej sústavné vyhodnocovanie a zlepšovanie, systematicky a priamo vo vnútri vysokých škôl. Reforma kvality, ak ju takto možno nazvať, predstavuje jednu z najhlbších reforiem vysokého školstva na Slovensku práve preto, lebo svojou podstatou smeruje do hĺbky inštitúcií, do jadra procesov, ktoré tvoria samotné vysokoškolské vzdelávanie, a dotýka sa všetkých aktérov, ktorí na vysokoškolské vzdelávanie majú vplyv, a ich postojov. Teda nielen učiteľov či akademických funkcionárov, ale aj študentov, absolventov, zamestnávateľov a širokej verejnosti.

Zákon ustanovil pomerne dlhé prechodné obdobie na zosúladenie života a poslania vysokých škôl so zákonom a štandardmi, rešpektujúc tak prirodzené vzdelávacie cykly. Ukončenie prvého úplného posúdenia zavedenia a funkčnosti vnútorných systémov vysokých škôl sa predpokladá na konci roka 2023. Počas troch rokov od prijatia zákona sa však už vykonalo veľa práce, ktorej výsledky začínajú na vysokých školách pôsobiť. V tematickej správe preto prinášame prehľad udalostí aj s väzbami na legislatívne rámce Slovenskej republiky, na európske normy, a to prostredníctvom informácií o budovaní akreditačnej agentúry, postupoch externého zabezpečovania kvality, návrhu akreditačných štandardov, ako aj prehľad prvých zmien vo vnútornej legislatíve samotných vysokých škôl a v ponuke študijných programov.

Robert Redhammer
predseda výkonnej rady agentúry

EXEKUTÍVNY SUMÁR

V roku 2018 bol prijatý zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 269/2018 Z. z. (ďalej len „zákon o zabezpečovaní kvality“)[1]. Zákonná norma vytvorila legislatívny aj inštitucionálny rámec na zavádzanie systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania na Slovensku modernými európskymi metódami. Tematická správa približuje zavádzanie systémov riadenia kvality vzdelávania na vysokých školách v Slovenskej republike najmä v nadväznosti na zmienený zákon.

Vysoké školy v uplynulých dekádach naplnili politický cieľ zvýšiť podiel vysokoškolsky vzdelávaných mladých ľudí v populácii. Prijatím zákona o zabezpečovaní kvality sa pozornosť štátnych politík v oblasti vysokých škôl presunula na systematické zabezpečovanie kvality vzdelávania. Zvolené nástroje sa opierajú o najlepšie skúsenosti v Európe; v uplynulých dvoch-troch rokoch sa začala ich implementácia aj v slovenských podmienkach.

Je potrebné pokračovať v implementácii zavádzania systémov kvality a tieto procesy podporiť legislatívne aj finančne vhodnými cielenými stimulmi. Vysokým školám odporúčame čo najskôr implementovať vlastný vnútorný systém na zabezpečovanie kvality v súlade s platným zákonom a vydanými štandardmi a overiť si jeho implementáciu na študijných programoch, ktoré sú vysokými školami poskytované. Zákon totiž ukladá vysokým školám zosúladiť svoje vnútorné predpisy a študijné programy najneskôr do 1. septembra 2022 a požiadať o posúdenie súladu so štandardmi najneskôr do konca roka 2022.

Zmena legislatívy – nový právny aj inštitucionálny rámec

Prijatý zákon o zabezpečovaní kvality sa opiera o *Štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania* (ESG) vypracované európskymi autoritami[2] v oblasti vysokého školstva a potvrdené ministrami európskych krajín, zodpovednými za vysoké školy v rámci *bolonského procesu* harmonizácie Európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania (EHEA).

Podstatou zmien je prenesenie zodpovednosti za kvalitu poskytovaného vzdelávania na samotného poskytovateľa, teda na vysoké školy. Zmeny sa realizujú prostredníctvom vnútorných systémov zabezpečovania kvality vzdelávania na vysokých školách. Pod pojmom „zabezpečovanie kvality“ sa rozumie využívanie všetkých známych nástrojov na zaisťovanie kvality poskytovaného vzdelávania zo všetkých možných aspektov. Efektívnosť vnútorných systémov sa zvyšuje ich externým posudzovaním na expertnej úrovni; posudzovanie zabezpečujú akreditačné agentúry. Pritom musí byť rešpektovaná rozmanitosť potrieb

[1] Zákon č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
[2] Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania (ENQA), Európska študentská únia (ESU), Európske združenie univerzít (EUA), Európske združenie pre inštitúcie vysokoškolského vzdelávania (EURASHE) v spolupráci s Education International (EI), BUSINESSEUROPE a s Európskym registrom na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania (EQAR).

študentov, ich budúcich uplatnení, rôznorodosť poslaní inštitúcií, sociálnych a ekonomických potrieb spoločnosti atď.

Zákon o zabezpečovaní kvality zriadil Slovenskú akreditačnú agentúru pre vysoké školstvo (ďalej aj ako „SAAVŠ“ alebo „agentúra“) ako nezávislú verejnoprávnu inštitúciu implementujúcu externú časť zabezpečovania kvality. Agentúra disponuje súborom efektívnych zákonných právomocí v oblasti akreditačných procesov a zabezpečovania kvality vysokých škôl.

Harmonogram zavádzania zabezpečovania kvality vo vysokom školstve sa odvíja od termínov stanovených zákonom, najmä od vytvorenia orgánov agentúry ministerstvom školstva, nadobudnutia účinnosti akreditačných štandardov a termínu, do ktorého musia vysoké školy požiadať o posúdenie súladu so štandardmi a so zákonom (2022).

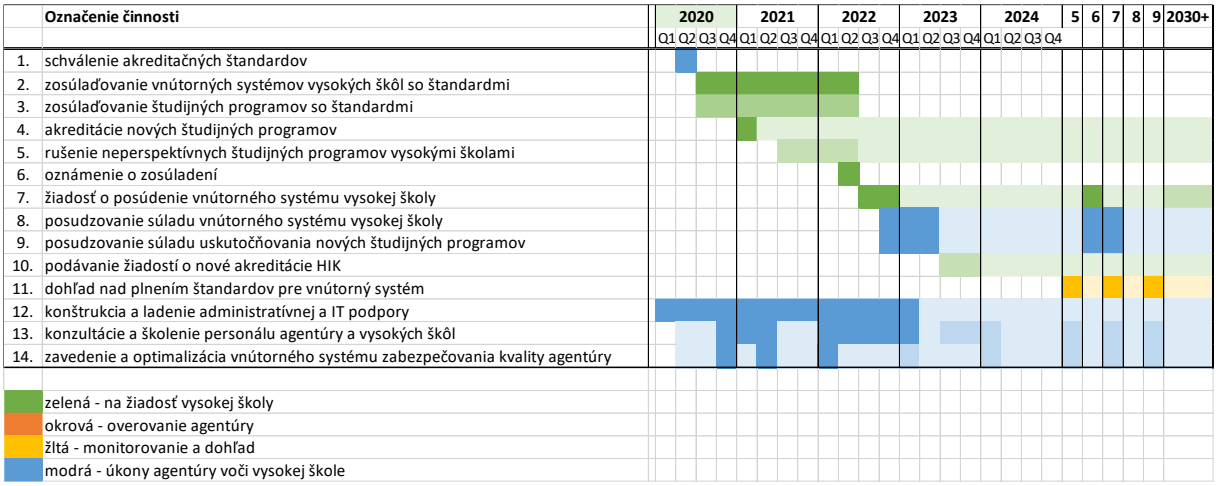

Tab. 1. Rámcový harmonogram zavádzania interného a externého zabezpečovania kvality vo vysokom školstve SR

Vypracovanie a vydanie akreditačných štandardov a metodiky

Agentúra v spolupráci s odborníkmi a zainteresovanými stranami vypracovala a vydala akreditačné štandardy v súlade s *Európskymi štandardmi a usmerneniami ESG*. Po vyjadrení ministerstva boli akreditačné štandardy schválené výkonnou radou agentúry a zverejnené v polovici roka 2020 s účinnosťou od 1. septembra 2020.

Agentúra podľa zákona o zabezpečovaní kvality zodpovedá za prípravu a schválenie akreditačných štandardov, ktoré tvoria Štandardy pre vnútorný systém zabezpečovania kvality[3], Štandardy pre študijný program[4] a Štandardy pre habilitačné konanie a inauguračné konanie[5]. *Štandardmi* sa v zmysle zákona rozumie súbor požiadaviek, ktorých plnením je podmienené udelenie príslušnej akreditácie.

Na návrhu štandardov agentúra spolupracovala s poprednými a uznávanými odborníkmi najmä z vysokoškolského prostredia a praxe na Slovensku a v zahraničí. K návrhu štandardov sa vyjadrovali všetky zainteresované strany, predovšetkým reprezentácie vysokých škôl, zástupcovia zamestnávateľov a študenti: Rada vysokých škôl, Slovenská

[3] Štandardy pre vnútorný systém zabezpečovania kvality
[4] Štandardy pre študijný program
[5] Štandardy pre habilitačné konanie a inauguračné konanie

rektorská konferencia, Študentská rada vysokých škôl, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Republiková únia zamestnávateľov, Aliancia sektorových rád a sekcia vysokých škôl ministerstva školstva. V procese viacstranných konzultácií bolo agentúre doručených 1 235 pripomienok. Z nich 231 (18,7 %) bolo úplne akceptovaných, 763 (61,8 %) čiastočne akceptovaných a 143 (11,6 %) neakceptovaných; 98 (7,9 %) pripomienok nemalo charakter pripomienky a nebolo vyhodnotených.

Štandardy boli navrhované tak, aby:

- bola zaručená autonómia a zodpovednosť vysokých škôl za zabezpečovanie a preukazovanie kvality vysokoškolského vzdelávania,
- podporovali vysoké školy vo zvyšovaní kvality,
- umožnili vysokým školám preukázať kvalitu vzdelávania a súlad so štandardmi,
- umožňovali rôznorodosť vysokých škôl, študijných programov a študentov,
- podporovali zapojenie všetkých zainteresovaných strán do procesov zabezpečovania kvality,
- poskytovali jednoznačné informácie a dôkazy pre rozhodovanie agentúry,
- viedli k primeranému zaťaženiu a nákladom vysokých škôl,
- zabezpečili transparentné, nestranné, nezávislé, metodicky jednotné a odborné konanie orgánov a zamestnancov agentúry a členov pracovných skupín.

Agentúra zorganizovala celé spektrum podujatí s cieľom prezentovať, optimálne pochopiť a uľahčiť implementáciu akreditačných štandardov na vysokých školách. Prvým podujatím bola konferencia k uvedeniu štandardov; záznamy a informácie z jednotlivých vystúpení sú sprístupnené na webovom sídle agentúry. Vysoké školy majú možnosť zasielať otázky, na ktoré im agentúra poskytuje odpovede a usmernenia. Frekventované podnety sú zverejňované na webovom sídle agentúry v sekcii najčastejšie kladených otázok. Do novembra 2021 sa uskutočnilo 14 tematických konzultácií prostredníctvom onlinových seminárov, ktorých sa pravidelne zúčastňuje 300 i viac účastníkov.

Agentúra v súlade s požiadavkami zákona o zabezpečovaní kvality taktiež vypracovala *Metodiku na vyhodnocovanie štandardov* (ďalej aj ako „metodika“). *Metodikou* sa rozumie súbor postupov, kritérií a ukazovateľov, prostredníctvom ktorých pracovné skupiny výkonnej rady agentúry a zamestnanci agentúry vyhodnocujú plnenie štandardov a opatrení na zabezpečenie súladu vnútorného systému alebo jeho implementácie so štandardmi pre vnútorný systém. Prípravu metodiky sprevádzali rozsiahle konzultácie zo zainteresovanými stranami a následné pripomienkovanie verejnosťou. Po spracovaní pripomienok bola metodika na vyhodnocovanie štandardov[6] schválená na zasadnutí výkonnej rady agentúry dňa 17. 9. 2020 a nadobudla účinnosť dňom schválenia.

Zmeny vnútornej legislatívy na vysokých školách

V roku 2021 začali vysoké školy zosúlaďovať svoje vnútorné predpisy so štandardmi pre vnútorný systém a zosúlaďovať študijné programy s požiadavkami štandardov pre študijné programy. Tento proces sú vysoké školy povinné ukončiť do 1. septembra 2022.

Ku koncu novembra 2021 celkovo 17 vysokých škôl prijalo a zverejnilo svoje vnútorné predpisy zabezpečovania kvality, odkazujúce sa na aktuálny legislatívny rámec. Z tejto

[6] Metodika na vyhodnocovanie štandardov SAAVŠ (saavs.sk)

množiny je 15 verejných vysokých škôl, 1 štátna a 1 súkromná vysoká škola. Vo viacerých prípadoch bol novelizovaný aj štatút vysokej školy tak, aby v ňom mala oporu nová legislatíva.

Formálne prijatie vnútorného predpisu určujúceho vnútorný systém zabezpečovania kvality na vysokej škole je nevyhnutným, nie však postačujúcim úkonom. Štandardy pre vnútorný systém vyžadujú nielen zavedenie formalizovaných postupov, ale aj ich implementáciu, teda dodržiavanie, priebežné monitorovanie a periodické vyhodnocovanie ich plnenia.

Príprava externého zabezpečovania kvality – akreditácií

Príprava na zabezpečenie akreditácií vyžadovala okrem vypracovania štandardov a metodiky ich vyhodnocovania aj inštitucionálne vybudovanie agentúry, zostavenie zoznamu posudzovateľov, vyprofilovanie nástrojov informačných systémov, podrobných návodov a vysvetľujúcich informačných podujatí.

Cieľom externého zabezpečovania kvality, teda akreditácií, je podľa požiadavky ESG 2.3 európskych štandardov a usmernení zvyšovať efektívnosť vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokých škôl. Sledovanie a dosahovanie cieľa sa realizuje externým posudzovaním na úrovni expertíz zo strany agentúry.

V záujme dodržiavania všetkých požiadaviek ESG na akreditačné postupy agentúra využila spoluprácu s asociáciou ENQA. V spolupráci s ministerstvom školstva vypracovala *Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl*[7]. Akčný plán je výstupom medzinárodného projektu *Podpora krajín a ich agentúr na zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania pri dosahovaní súladu s ESG 2015* (SEQA-ESG[8]) s podporou programu Erasmus+ Európskej únie. Akčný plán bol taktiež prediskutovaný so zástupcami reprezentácií vysokých škôl, zástupcami zamestnávateľov a bol schválený asociáciou ENQA.

Činnosti externého posudzovania (akreditácie) sa uskutočňujú spravidla v štyroch etapách:

1. posudzovanie žiadosti, podkladov žiadosti a dostupných informácií,
2. posudzovanie na mieste – návštevou vysokej školy,
3. spracovanie hodnotiacej správy pracovnou skupinou výkonnej rady (ak ide o udelenie akreditácie, alebo posudzovanie vnútorného systému, je súčasťou stanovisko vysokej školy) a
4. vyjadrenie sa alebo rozhodnutie výkonnej rady agentúry.

Procesy posudzovania študijných programov, vnútorných systémov zabezpečovania kvality a habilitačných konaní a inauguračných konaní vychádzajú z Metodiky na vyhodnocovanie štandardov a sú bližšie rozpracované v príručkách pre administráciu akreditačných konaní SAAVŠ.

Zoznam posudzovateľov a pracovné skupiny výkonnej rady agentúry

Na účely posúdenia konkrétnej žiadosti vysokej školy, overenia opatrení prijatých vysokou školou a posúdenia návrhov úpravy študijných programov výkonná rada agentúry vytvára pracovnú skupinu z osôb uvedených v zozname posudzovateľov agentúry. Preto

[7] Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl
[8] SEQA-ESG

agentúra vypracovala pravidlá na zápis do zoznamu posudzovateľov a pristúpila k výberu posudzovateľov. K 1. 12. 2021 je v zozname posudzovateľov zapísaných 1 442 posudzovateľov, z toho 1 139 je aj plne zaškolených, 233 zahraničných zaškolených posudzovateľov (z toho 126 z Českej republiky), 104 študentov, a 214 odborníkov z praxe (z toho 180 v kombinácii s akademickou praxou). Agentúra v roku 2021 upravila spôsob získavania posudzovateľov cieleným oslovovaním odborníkov v odboroch s nedostatočným zastúpením odborníkov.

Pri vytváraní pracovných skupín sa zohľadňuje druh konania, osobitosť študijného odboru a profil posudzovateľa. Do pracovných skupín výkonnej rady agentúry bolo v rokoch 2020 a 2021 zapojených spolu 383 posudzovateľov.

Plne digitalizovaná agentúra

Agentúra je od začiatku budovaná ako plne digitalizovaná inštitúcia. Podporuje ju pritom aj legislatívny rámec, ktorý vyžaduje predkladanie žiadostí vysokých škôl o akreditáciu elektronickým spôsobom. Na vlastné špecifické akreditačné procesy vrátane komunikácie s posudzovateľmi a vysokými školami bol postupne budovaný vlastný informačný systém po jednotlivých moduloch v poradí aktuálnej potreby. Na jednotlivé administratívne činnosti agentúry ako právnickej osoby sú nasadzované komerčne dostupné informačné systémy. Agentúra využíva aj všeobecnú legislatívu digitalizácie verejnej správy na elektronickú komunikáciu s vysokými školami.

Usmernenia k spôsobu podávania žiadostí o činnosti externého zabezpečovania kvality vrátane tlačív agentúra zverejňuje na webovom sídle v časti https://saavs.sk/sk/ziadosti/.

Výkon pôsobnosti agentúry – uskutočnené akreditácie

Agentúra začala výkon svojej pôsobnosti prebratím agendy predchádzajúcej Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády SR, ktorá ukončila svoju činnosť k 31. decembru 2019 v súlade so zákonom. Súčasťou prevzatej agendy bol najmä informačný systém, digitálne záznamy z Akreditačnej komisie a dve neukončené konania. Tie agentúra ukončila podľa kritérií platných pri podaní žiadostí vysokých škôl v súlade a postupmi podľa zákona o zabezpečovaní kvality.

V rokoch 2020 a 2021 agentúra overovala výsledky opatrení prijatých vysokými školami v zmysle prechodného ustanovenia § 35 ods. 6 zákona o zabezpečovaní kvality. Vysokej škole vznikla povinnosť podať ministerstvu školstva správu o prijatých opatreniach na odstránenie nedostatkov (ďalej len „správa“) podľa predpisov účinných do 31. októbra 2018 z dôvodu nesplnenia niektorého z kritérií akreditácie, ak takúto povinnosť uviedla Akreditačná komisia vo svojom vyjadrení pri predchádzajúcich akreditáciách. Ministerstvo školstva postúpilo agentúre na vybavenie 299 takýchto správ vysokých škôl. Výsledok prijatých opatrení vysokej školy na odstránenie nedostatkov agentúra overovala podľa kritérií vydaných podľa predpisov účinných do 31. októbra 2018.

V zmienenom období agentúra posudzovala 264 správ týkajúcich sa odstránenia nedostatkov uskutočňovaných študijných programov. Po overení výsledku prijatých opatrení vysokých škôl agentúra konštatovala v 242 prípadoch, že vysoká škola po prijatí opatrení spĺňa príslušné kritériá akreditácie a vyznačila zrušenie časového obmedzenia v registri študijných programov, ak povinnosť vysokej školy vznikla z dôvodu časového obmedzenia práv. Agentúra obnovila platnosť priznaného práva, ak povinnosť vysokej školy vznikla z dôvodu pozastavenia

priznaného práva. Pri 22 študijných programoch agentúra konštatovala, že vysoká škola ani po prijatí opatrení nespĺňa príslušné kritériá akreditácie, na základe čoho pozastavila uskutočňovanie týchto študijných programov.

Agentúra posudzovala 35 správ týkajúcich sa odstránenia nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu habilitačného konania a inauguračného konania. Po overení výsledku prijatých opatrení vysokých škôl agentúra v 28 prípadoch konštatovala, že vysoká škola po prijatí opatrení spĺňa príslušné kritériá akreditácie, a následne vyznačila v registri študijných odborov zrušenie časového obmedzenia. V 6 prípadoch konštatovala, že vysoká škola po prijatí opatrení nespĺňa príslušné kritériá akreditácie, a odňala vysokej škole príslušné právo.

V roku 2021 agentúra začala aj prvé konania na základe žiadostí vysokých škôl o akreditáciu nových študijných programov už podľa platných akreditačných štandardov. Zákon o zabezpečovaní kvality umožnil vysokým školám podávať agentúre žiadosti o udelenie akreditácie nových študijných programov postupom podľa § 30 zákona do konca marca 2021 aj v prípade, ak už v predmetnom odbore a stupni vysokoškolského vzdelávania pôsobia. Z celkového počtu vysokých škôl v Slovenskej republike (33) túto možnosť využilo 16 vysokých škôl, ktoré podali 177 žiadostí. 2 vysoké školy podali žiadosť o akreditáciu nových kombinačných študijných programov. Celkovo sa žiadosti týkali 24 študijných odborov. Najviac žiadostí bolo podaných v študijnom odbore *ekonómia a manažment* (26 žiadostí), ďalej *učiteľstvo a pedagogické vedy* (25 žiadostí), *umenie* (19 žiadostí), *vedy o Zemi* (13 žiadostí) a *všeobecné lekárstvo* (12 žiadostí).

Žiadosti o udelenie akreditácie nových študijných programov vysoké školy podávali vo všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Najviac (81) žiadostí bolo podaných v 3. stupni vysokoškolského vzdelávania, 50 žiadostí bolo podaných v 1. stupni, 46 žiadostí bolo podaných v 2. stupni a 2 žiadosti boli podané v spojenom 1. a 2. stupni vysokoškolského vzdelávania.

Agentúre bolo predložených spolu 21 návrhov úprav študijných programov v zmysle ustanovenia § 35 ods. 7 zákona o zabezpečovaní kvality. Do 15. decembra 2021 agentúra udelila 16 súhlasov s podanými návrhmi úprav. V 4 prípadoch agentúra konštatovala, že predložený návrh úpravy študijného programu vysokej školy nevytvára predpoklad na splnenie štandardov pre študijný program, a rozhodnutím požiadala vysokú školu o podanie nového návrhu úpravy študijného programu v lehote 180 dní.

Agentúra začala 8 konaní z vlastného podnetu na základe § 35 ods. 14 zákona o zabezpečovaní kvality. V jednom z konaní agentúra zistila nedostatky a začala konanie odňatí akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania v príslušnom odbore habilitačného konania a inauguračného konania vysokej školy.

Vysoké školy podali v roku 2021 agentúre 145 žiadostí o udelenie predchádzajúceho súhlasu s úpravou študijného programu v zmysle § 30 ods. 9 zákona o zabezpečovaní kvality. Na základe udelenia predchádzajúceho súhlasu agentúrou môžu vysoké školy vykonať úpravy príslušného študijného programu.

Zmeny vo vývoji počtu registrovaných študijných programov

Všetky akreditované študijné programy sú evidované v registroch ministerstva školstva. Od dátumu účinnosti štandardov je k dňu 9. 12. 2021 evidovaný pokles počtu registrovaných študijných programov z úrovne 7 359 na 6 428 študijných programov. To

predstavuje 931 zrušených študijných programov, z toho 630 pozastavených a 301 nepozastavených študijných programov, t. j. ide o pokles o 40,1 %, resp. pokles o 5,2 % v relatívnom vyjadrení. To nasvedčuje, že vysoké školy začali nielen upravovať a zosúlaďovať študijné programy so štandardmi, ale aj rušiť neperspektívne alebo neposkytované študijné programy.

Registre, ktoré spravuje ministerstvo školstva, najmä register študijných programov a register študijných odborov, sa prijatím zákona o zabezpečovaní kvality a súvisiacej novely zákona o vysokých školách v roku 2018 stali právne relevantnými verejnými informačnými zdrojmi pre oblasť práv vysokých škôl, t. j. akousi obdobou katastra nehnuteľností.

Z hľadiska porovnania jednotlivých stupňov vysokoškolského štúdia je celkový vývoj počtu študijných programov na všetkých stupňoch vysokoškolského vzdelávania podobný. Výraznejšie sa však prejavuje na prvom a na druhom stupni, menej na treťom stupni štúdia. Pokles v posledných rokoch sa týkal najmä externej formy štúdia. Súkromné vysoké školy pri porovnaní s verejnými vysokými školami zaznamenali dynamickejší percentuálny nárast počtu študijných programov v období do 1. 9. 2020 a miernejší percentuálny pokles študijných programov v období po tomto termíne.

Prieskum spokojnosti študentov

Jedným z hlavných pilierov zabezpečovania kvality je spätná väzba od zainteresovaných strán a jej využívanie v prospech zlepšovania kvality vzdelávania. S ohľadom na dôležitosť názorov študentov ako strany zainteresovanej na kvalite vzdelávania sa agentúra rozhodla zrealizovať systematický prieskum spokojnosti študentov s ich vysokoškolským vzdelávaním. Prieskum sa uskutočnil pod názvom *Akademická štvrťhodinka*.

Cieľovou skupinou prieskumu boli študenti vysokých škôl prvého a druhého stupňa a spojeného prvého a druhého stupňa štúdia. Študenti boli prioritne oslovovaní prostredníctvom adries školských e-mailov, ktoré majú zadané v centrálnom registri študentov. Prieskumnému tímu sa podarilo osloviť až 99 % z celkového počtu 126 798 študentov. Počas prieskumu bolo vyzbieraných celkovo 20 056 vyplnených dotazníkov (16 % študentskej populácie); z nich 19 983 bolo platných dotazníkov. Zber dát sa uskutočnil v máji 2021. Prieskum je reprezentatívny na úrovni typu vysokej školy (verejné, štátne, súkromné), formy štúdia (denné a externé), stupňa (prvý, druhý a spojený prvý a druhý stupeň štúdia), pohlavia respondentov, fakulty a študijného odboru. Vo vzorke bol zastúpený významný podiel zahraničných študentov (1 419) a študentov so špecifickými potrebami (1 024); to umožňuje skúmať potreby aj týchto skupín študentov.

Výsledky prieskumu boli v anonymizovanom spracovaní poskytnuté vysokým školám a s určitým zovšeobecnením aj verejnosti v interaktívnom grafickom nástroji *dashboardu*. Agentúra bude pri posudzovaní vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokých škôl skúmať, ako vysoké školy naložili so získanými informáciami konkrétne, t. j. na akom stupni efektívnosti sa nachádza ich vnútorný systém.

1. ÚVOD

V roku 2018 Národná rada Slovenskej republiky prijala *zákon o zabezpečovaní kvality*[9], ktorý vytvoril legislatívny aj inštitucionálny rámec na zavádzanie systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania modernými európskymi metódami. Zákon sa opiera o *Štandardy a usmernenia na zabezpečovania kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania* (ESG) vypracované európskymi autoritami v oblasti vysokého školstva a potvrdené ministrami európskych krajín, zodpovednými za vysoké školy v rámci *bolonského procesu* harmonizácie Európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania (EHEA).

Z hľadiska dlhodobého vývoja slovenského vysokého školstva reforma zabezpečovania kvality rešpektuje predchádzajúce reformy a nadväzuje na ne. Ide najmä o prvú zásadnú ponovembrovú zmenu zakotvenú v zákone v roku 1990 a zameranú na zrušenie vedúcej úlohy komunistickej strany, na zavedenie akademických slobôd bádať, hlásať výsledky výskumu, autonómne si spravovať vysoké školy a voliť si ich predstaviteľov. Nadväzuje aj na výrazné zvýšenie podielu vzdelávaných ľudí v populačnom ročníku stimulované politikou vlád Slovenskej republiky, najmä prostredníctvom zakladania nových vysokých škôl od konca 90. rokov a zavedením „kapitačného“ modelu financovania verejných vysokých škôl v programe *Milénium* a taktiež na následné uzákonenie vybraných prvkov *bolonskej deklarácie* a udelenie hospodárskej samostatnosti vysokým školám v dodnes platnom zákone o vysokých školách z roku 2002. Ak teda vysoké školy zvládli požiadavku štátu na vyššiu kvantitu študentov, pozornosť sa logicky obracia na kvalitu poskytovaného vzdelávania.

Nový legislatívny rámec spustil celý rad procesov, a to od budovania inštitucionálneho zázemia prostredníctvom novej nezávislej akreditačnej agentúry cez vytváranie akreditačných štandardov súladných s ESG, metodiky ich vyhodnocovania a pokračuje procesmi vstupujúcimi do takmer všetkých aspektov kvality vzdelávania na všetkých úrovniach a pracoviskách vysokých škôl v SR, ako aj do postupov samotných akreditácií vysokých škôl.

Podstatou zmien je prenesenie zodpovednosti za kvalitu poskytovaného vzdelávania na samotného poskytovateľa, teda na vysoké školy. Ide o primárnu a zásadnú úlohu poskytovateľa. Zmeny sa realizujú prostredníctvom vnútorných systémov zabezpečovania kvality vzdelávania na vysokých školách; efektívnosť sa zvyšuje externým posudzovaním na expertnej úrovni. Pritom sa musí rešpektovať rozmanitosť potrieb študentov, ich budúcich uplatnení, rôznorodosť poslaní inštitúcií atď.

Pod samotným pojmom „zabezpečovanie kvality“ je potrebné rozumieť využívanie všetkých známych a dostupných nástrojov a mechanizmov na ubezpečovanie sa, že poskytované vzdelávanie je z hľadiska kvality na požadovanej úrovni, a to zo všetkých možných aspektov. Keďže vzdelávanie na vysokých školách je pomerne zložitý, mnohostranný a dlhotrvajúci proces, aj zabezpečovanie kvality čelí mnohorakosti, komplexnosti a zložitosti a zavádzanie týchto procesov a efekt z nich bude nejaký čas trvať.

Cieľom tematickej správy je priniesť informácie o počiatočných rokoch zavádzania systémov zabezpečovania kvality, doplnené o základný rámec legislatívneho nastavenia

[9] Zákon č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

a medzinárodného kontextu, ku ktorému sa Slovenská republika prihlásila. Vyjadrujeme presvedčenie, že tieto informácie prispejú k lepšiemu chápaniu zložitých procesov, ktoré v týchto rokoch vysoké školy na Slovensku zažívajú na všetkých úrovniach. Dokument v žiadnom prípade nemá ambíciu poskytnúť úplný obraz o stave vysokého školstva v SR.

Predložený dokument analyzuje aj hodnotenia správ o odstránení nedostatkov vysokých škôl; zákon o zabezpečovaní kvality ukladá agentúre hodnotiť správy v nadväznosti na nedostatky zistené pri predchádzajúcich akreditáciách. Robíme tak v snahe priebežne informovať verejnosť o zmenách vo vysokom školstve. Takýto prístup je plne v súlade aj s požiadavkou ESG na vypracúvanie tematických analýz agentúrou.

Táto tematická správa je vypracovaná v súlade s ustanoveniami *Štandardov a usmernení na zabezpečovania kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania* (ESG). Podľa nich agentúry pravidelne zverejňujú správy, v ktorých identifikujú, opisujú a analyzujú všeobecné zistenia vyplývajúce z ich činností externého zabezpečovania kvality. Postupujú tiež v súlade s § 4 ods. 2 písm. g) bod 2 zákona č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality (ďalej len „zákon o zabezpečovaní kvality“), podľa ktorého agentúra vypracúva analýzy vývoja systému vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike vrátane analýzy vnútorných hodnotiacich správ týkajúcich sa vnútorných systémov.

2. LEGISLATÍVNA ZMENA SYSTÉMU AKREDITÁCIÍ VO VYSOKOM ŠKOLSTVE – PRVÝ KROK K ZVYŠOVANIU KVALITY

2.1. Legislatívny rámec akreditácií vysokých škôl do 30. 10. 2018

V období pred prijatím zákona o zabezpečovaní kvality v roku 2018 boli úlohy súvisiace s akreditáciami študijných programov upravené v samotnom zákone o vysokých školách. Akreditačná komisia s 24 stálymi pracovnými skupinami bola zriadená ako poradný orgán vlády Slovenskej republiky. Plnila dve hlavné úlohy. Prvou úlohou bolo posudzovanie žiadostí o akreditáciu študijného programu, resp. žiadostí o udelenie práv habilitačných konaní a inauguračných konaní. Posudzovanie žiadostí predchádzalo rozhodnutiu ministra o práve vysokej školy realizovať ich náplň. Druhou úlohou bola *komplexná akreditácia*. Zodpovedala periodickému hodnoteniu úrovne vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti inštitúcií, doplnenej o reakreditáciu všetkých udelených práv. Samotné rozhodnutia o udelení akreditácie, teda o práve vysokej školy uskutočňovať svoju hlavnú činnosť prostredníctvom konkrétnych študijných programov alebo uskutočňovať habilitačné konania a inauguračné konania udeľoval minister ako člen vlády.

Akreditačná komisia bola v rokoch 2002 – 2012 riadnym členom ENQA. Na základe výsledkov externého hodnotenia panelom ENQA sa po septembri 2013 jej postavenie zmenilo na status pridruženého člena. Medzi okolnosti neprijatia Akreditačnej komisie za riadneho člena ENQA patrili nasledujúce príčiny: nedoriešená otázka nezávislosti komisie od Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, nedosiahnutie jej autonómie, nedostatočné finančné a ľudské zdroje na podporu činnosti Akreditačnej komisie a chýbajúce transparentné mechanizmy na zabránenie konfliktu záujmov. Rada ENQA Akreditačnej komisii odporučila, aby sa opätovne neuchádzala o riadne členstvo v ENQA, pokiaľ nedôjde k podstatným zmenám v spôsobe práce, ako aj vo výkonnej štruktúre komisie, resp. pokiaľ nenastane výrazný posun, na základe ktorého by Akreditačná komisia nadobudla presvedčenie, že v plnom rozsahu spĺňa kritériá členstva v ENQA.

Najvážnejšou príčinou neprijatia Akreditačnej komisie do ENQA bol fakt, že o právach nezávislých vysokých škôl rozhodoval člen vlády. Ďalšou príčinou bola skutočnosť, že posudzovanie v Akreditačnej komisii sa uskutočňovalo v stálych pracovných skupinách. Novšie trendy v európskych pravidlách sa vyhýbajú stálym pracovným skupinám s úsilím zamedziť možnej systematickej zaujatosti alebo konfliktu záujmov. Stále pracovné skupiny však mali aj nezanedbateľnú výhodu: kontinuálne poznávanie predmetu posudzovania im umožňovalo interpretovať stav, navrhovať riešenia a formulovať závery s oporou o príčinné súvislosti. Akreditačná komisia s kompetenciami členov stálych pracovných skupín, so svojimi vykonávacími predpismi a v zornom uhle pozornosti vysokých škôl i verejnosti venovala problematike možnej zaujatosti veľkú pozornosť.

Celkovo bol systém navrhnutý tak, že značná časť zodpovednosti za oprávnenie uskutočňovať konkrétny študijný program na konkrétnej vysokej škole sa presunula na centrálne orgány v štáte. Vysoké školy tak strácali motiváciu na sústavné zlepšovanie kvality

poskytovaného vzdelávania; viaceré sa spoliehali na formálne schválenie či formálne naplnenie určitých ukazovateľov. I tak sa Akreditačnej komisii najmä nastavenými kritériami podarilo vytvoriť a zaviesť viaceré hodnotiace etalóny. Niektoré skúsenosti sa zužitkovali aj pri tvorbe štandardov kvality v nástupníckej Slovenskej akreditačnej agentúre pre vysoké školstvo.

Ministerstvo školstva, vedy výskumu a športu SR (ďalej len *ministerstvo*) pristúpilo k návrhu osobitnej právnej úpravy oblasti akreditácií, a to v podobe samostatného zákona o zabezpečovaní kvality. Po náročných rokovaniach s reprezentáciami vysokých škôl a zainteresovanými stranami bol zákon napokon prijatý v Národnej rade Slovenskej republiky v roku 2018. Tým sa začal reálny proces približovania k európskym hodnotám a európskym postupom zabezpečovania kvality vo vysokom školstve na Slovensku.

2.2. Nový legislatívny rámec akreditácií vysokých škôl od 1. 11. 2018

Nový legislatívny rámec akreditácií vysokých škôl bol zavedený Zákonom 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o zabezpečovaní kvality). Tento zákon dopĺňa základnú legislatívu upravujúcu činnosť vysokých škôl, predstavovanú najmä zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o vysokých školách) a nadväzujúce právne normy, najmä zodpovedajúce vyhlášky ministerstva.

Podľa dôvodovej správy ministerstva je hlavným cieľom zákona o zabezpečení kvality vytvorenie legislatívnych predpokladov na lepšie zabezpečovanie kvality vysokých škôl a zriadenie Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (ďalej len „agentúra“).

Zákon vychádza zo *Štandardov a usmernení na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania* (ESG 2015), ktoré vydali európske organizácie združujúce zainteresované skupiny v oblasti vysokého školstva – Európska asociácia na zabezpečovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania (ENQA), Európska študentská únia (ESU), Európske združenie univerzít (EUA), Európske združenie pre inštitúcie vysokoškolského vzdelávania (EURASHE) v spolupráci s Education International (EI), BUSINESSEUROPE a Európskym registrom na zabezpečenie kvality vysokoškolského vzdelávania (EQAR). Štandardy ESG 2015 boli v máji 2015 prijaté ministrami zodpovednými za vysokoškolské vzdelávanie v európskych krajinách.

Ako uvádza ministerstvo v samotnej dôvodovej správe, Slovenská republika je súčasťou Európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania (ďalej len „EHEA“) a má záujem patriť v kvalite vzdelávania medzi krajiny, ktorých vysokoškolské vzdelávanie je na vysokej úrovni a absolventi vysokých škôl v SR sú medzinárodne akceptovaní.

Východiskom štandardov ESG 2015 a zároveň aj zákona o zabezpečovaní kvality je požiadavka, že za kvalitu poskytovaného vysokoškolského vzdelávania je primárne zodpovedná vysoká škola. Vysoká škola zabezpečuje kvalitu prostredníctvom svojho vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania (ďalej len „vnútorný systém“), jeho implementáciou a sústavným rozvojom. Vnútorný systém má zohľadňovať poslanie vysokej školy. Vysoká škola si vnútorným predpisom upraví náležitosti svojho vnútorného systému. Pritom stanoví najmä pravidlá tvorby, schvaľovania, uskutočňovania, monitorovania, hodnotenia a úpravy študijných programov, postup

overovania aplikácie najnovších poznatkov v obsahu študijných programov, spôsob zapojenia zástupcov študentov a iných zainteresovaných osôb na tvorbe a úprave študijných programov, prepojenie študijného programu na príslušnú úroveň národného kvalifikačného rámca, pravidlá hodnotenia študentov, pravidlá uskutočňovania tvorivej činnosti vysokej školy, pravidlá na preskúmanie podnetov študentov a postupy overovania dostatočného priestorového, materiálneho, technického, informačného a personálneho zabezpečenia študijných programov.

Vysoká škola je povinná požiadať agentúru o posúdenie svojho vnútorného systému a jeho implementácie v určenom cykle, prvýkrát najneskôr do konca roka 2022. Súlad vnútorného systému so štandardmi, jeho funkčnosť a správna implementácia v zásade znamená inštitucionálnu akreditáciu vysokej školy v študijnom odbore a stupni a vysoká škola tak získa oprávnenie samostatne vytvárať a upravovať študijné programy v príslušných študijných odboroch a stupňoch.

Okrem posudzovania vnútorného systému zákon upravuje akreditáciu študijných programov, ktorá umožňuje rozšírenie oprávnenia vysokej školy uskutočňovať vysokoškolské štúdium v nových študijných odboroch a stupňoch. Zároveň sa v modifikovanej podobe zachovalo akreditovanie habilitačného konania a inauguračného konania.

Agentúra zriadená zákonom o zabezpečovaní kvality ako nezávislá verejnoprávna inštitúcia, ktorá disponuje samostatnými rozhodovacími právomocami v oblasti akreditačného procesu, má zákonné predpoklady, aby sa stala riadnym členom Európskej asociácie pre zabezpečovanie kvality vo vysokom školstve (ENQA) a bola zaradená do Európskeho registra pre zabezpečovanie kvality vo vysokom školstve (EQAR).

2.3. Budovanie agentúry a systému externého zabezpečovania kvality

Agentúra bola zriadená nadobudnutím účinnosti zákona o zabezpečovaní kvality ako nezávislá verejnoprávna inštitúcia uskutočňujúca externé zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania. Vrcholným rozhodovacím orgánom agentúry je výkonná rada, ktorá má deväť členov. Každá reprezentácia vysokých škôl, teda Rada vysokých škôl SR, Slovenská rektorská konferencia a Študentská rada vysokých škôl, nominujú dvoch členov výkonnej rady. Dvoch členov výkonnej rady nominujú zástupcovia zamestnávateľov. Deviatym členom je predseda výkonnej rady. Podľa zákona členovia výkonnej rady postupujú nezávisle a nie sú viazaní ani príkazmi organizácií, ktoré ich do funkcie nominovali. Funkčné obdobie člena výkonnej rady je šesť rokov.

Predseda výkonnej rady je menovaný ministrom školstva na základe výsledkov výberového konania, pričom komisia pre výberové konanie na funkciu predsedu výkonnej rady má päť členov menovaných ministrom školstva. Po jednom členovi do komisie nominuje Rada vysokých škôl SR, Slovenská rektorská konferencia, Študentská rada vysokých škôl a reprezentatívne združenie zamestnávateľov; piateho člena komisie menuje minister bez návrhu.

Zákon o zabezpečovaní kvality stanovuje podrobne pôsobnosť agentúry. Základnou je najmä právomoc rozhodovať o

- súlade vnútorného systému a jeho implementácie so štandardmi pre vnútorný systém,
- udelení akreditácie študijného programu alebo o jej neudelení,

- udelení akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania, o jej neudelení alebo odňatí,
- uložení opravného opatrenia,
- žiadosti o udelenie štátneho súhlasu pôsobiť ako súkromná vysoká škola.

Pre činnosť agentúry, výkon jej pôsobnosti a konzekventné uplatňovanie oprávnení, ktorými disponuje, bolo nutné oprieť sa rozsiahlejší systém vnútorných predpisov a internej legislatívy. Táto legislatíva sa postupne v agentúre vytvárala až do dnešnej podoby. Tvorí ju 32 smerníc, predpisov a iných typov noriem, ktoré upravujú interné a externé postupy. Medzi najdôležitejšie patrí štatút, organizačný poriadok, rokovacie poriadky, sadzobník poplatkov a ďalšie. Vnútorné predpisy tvoria (popri zákone o zabezpečovaní kvality) dôležitý pilier konzekventného a obhájiteľného rozhodovania agentúry. Boli prijímané predpísaným spôsobom; prevažná väčšina podlieha schváleniu vo výkonnej rade. Nemenej dôležitá je aj priebežná aktualizácia internej legislatívy, vynútená externými zmenami zákonov, ktorými je agentúra viazaná, ale aj spätnou väzbou z aplikačnej praxe a optimalizáciou vnútorných procesov.

Zákonom stanovená pôsobnosť agentúry a plnohodnotné zabezpečenie jej aktivít je viazané na personálne zabezpečenie kvalifikovanými zamestnancami. Po tejto stránke sa agentúra začala budovať od úplných základov ako novozriadená nezávislá verejnoprávna inštitúcia. Počet zamestnancov (okrem členov výkonnej rady) postupne rástol podľa potrieb a nárastu agendy. Ťažiskovým bol rok 2020, v ktorom bolo potrebné vytvoriť celkove 9 nových pracovných pozícií. Prioritne išlo o posilnenie oddelenia akreditačných činností, a to o 5 zamestnancov. V neposlednom rade sa doplnili pracovné pozície o jedného právnika a jedného ekonóma. V čase spracovania tejto správy má agentúra okrem členov výkonnej rady 21 zamestnancov, z toho troch na kratší úväzok. V opodstatnených prípadoch sa taktiež využíva inštitút dohody vykonávanej mimo pracovného pomeru. Rozčlenenie agendy medzi zamestnancov a delegovanie zodpovednosti si vyžiadalo členitejšiu organizačnú štruktúru agentúry a vytvorenie troch oddelení. Táto zmena bola reflektovaná v novom organizačnom poriadku prijatom v auguste 2021.

Financovanie chodu a aktivít agentúry je zabezpečované z viacerých zdrojov; ťažisko však spočíva na príspevku zo štátneho rozpočtu. Zákon v záujme väčšej nezávislosti umožňuje agentúre získavať príjmy z poplatkov za niektoré úkony agentúry, ako aj príjmy z iných zdrojov, akými sú napríklad granty na realizáciu projektovej činnosti.

Z uvedených faktov je zrejmé, že agentúra si vytvorila predpoklady na pevné miesto v systéme vysokého školstva na Slovensku. Spôsobom jej zriadenia, spôsobom obsadzovania orgánov, pôsobnosťou, riadením a tiež viaczdrojovým financovaním boli vytvorené legislatívne predpoklady na nezávislé rozhodovanie v jednotlivých konkrétnych prípadoch, a tým aj predpoklady na plnohodnotné členstvo v európskych štruktúrach.

2.4. Zavádzanie systémov zabezpečovania kvality – prechodné obdobie

V nadväznosti na úlohy určené v zákone o zabezpečovaní kvality bol agentúrou vypracovaný harmonogram zavádzania zabezpečovania kvality vo vysokom školstve. Základný rámec jednotlivých etáp zavádzania systémov vnútorného a externého zabezpečovania kvality sa odvíjal najmä od termínu prijatia zákona, vytvorenia orgánov agentúry ministerstvom školstva, nadobudnutia účinnosti akreditačných štandardov a termínu, dokedy musia vysoké

školy požiadať o posúdenie súladu so štandardmi a zákonom. Tento termín bol skrátený novelizáciou zákona o zabezpečovaní kvality na koniec roka 2022 z pôvodného konca roka 2024. Tým sa zvýšil tlak na skoršie overovanie súladu vnútorných systémov jednotlivých vysokých škôl so štandardmi.

	Označenie činnosti	2020	2021	2022	2023	2024	5	6	7	8	9	2030+
		Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4						
1.	schválenie akreditačných štandardov											
2.	zosúlaďovanie vnútorných systémov vysokých škôl so štandardmi											
3.	zosúlaďovanie študijných programov so štandardmi											
4.	akreditácie nových študijných programov											
5.	rušenie neperspektívnych študijných programov vysokými školami											
6.	oznámenie o zosúladení											
7.	žiadosť o posúdenie vnútorného systému vysokej školy											
8.	posudzovanie súladu vnútorného systému vysokej školy											
9.	posudzovanie súladu uskutočňovania nových študijných programov											
10.	podávanie žiadostí o nové akreditácie HIK											
11.	dohľad nad plnením štandardov pre vnútorný systém											
12.	konštrukcia a ladenie administratívnej a IT podpory											
13.	konzultácie a školenie personálu agentúry a vysokých škôl											
14.	zavedenie a optimalizácia vnútorného systému zabezpečovania kvality agentúry											
	zelená - na žiadosť vysokej školy											
	okrová - overovanie agentúry											
	žltá - monitorovanie a dohľad											
	modrá - úkony agentúry voči vysokej škole											

Tab. 1. Rámcový harmonogram zavádzania interného a externého zabezpečovania kvality vo vysokom školstve SR

Akreditačné štandardy boli vypracované, pripomienkované verejnosťou a finalizované v priebehu roka 2019; následne boli predložené ministerstvu školstva začiatkom roka 2020. Po vyjadrení ministra boli schválené výkonnou radou agentúry a zverejnené v polovici roka 2020 s účinnosťou od 1. septembra 2020. Od tohto termínu sú vysoké školy povinné zosúladiť svoje vnútorné predpisy a študijné programy do dvoch rokov, t. j. do 1. septembra 2022.

	Označenie konania/postupu	2020	2021	2022	2023	2024	5	6	7	8	9	2030+
		Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4	Q1 Q2 Q3 Q4						
1.	**overenie výsledku prijatých opatrení** vysokých škôl pri odstraňovaní nedostatkov z predchádzajúcich akreditácií podľa § 35 ods. 6											
2.	**návrh úpravy študijného programu** podľa § 35 ods. 7											
3.	**predchádzajúci súhlas s úpravou nových študijných programov** podľa § 30 ods. 9											
4.	**žiadosť o akreditáciu nového študijného programu** podľa § 30											
5.	**konanie z vlastného podnetu** agentúry podľa § 35 ods. 14											
6.	**konanie o odňatí práv habilitačného konania a inauguračného konania** podľa § 32											
7.	**žiadosť** o **posúdenie súladu vnútorného systému** so štandardmi podľa § 24											
8.	**monitorovanie súladu uskutočňovania** (nového) **študijného programu** s podanou žiadosťou o udelenie akreditácie študijného programu a štandardmi pre študijný program podľa § 30 ods. 10											
9.	**posudzovanie súladu uskutočňovania** (nového) **študijného programu** so štandardmi pre študijný program podľa § 30 ods. 11											
10.	**žiadosť o akreditáciu habilitačných konaní a inauguračných konaní** podľa § 31											
11.	**žiadosť o udelenie štátneho súhlasu** podľa § 33											
12.	**dohľad nad plnením štandardov** pre vnútorný systém podľa § 24 ods. 2											
13.	**mimoriadne konanie** podľa § 24 ods. 3											
	zavádzanie											
	sýta farba - koncentrácia konaní											
	pastelová farba - priebežné konania											
	zelená - na žiadosť vysokej školy											
	okrová - overovanie agentúry											
	žltá - monitorovanie a dohľad											
	modrá - úkony agentúry voči vysokej škole											

Tab. 2. Indikatívny harmonogram zavádzania postupov agentúry pri konaniach podľa zákona č. 269/2018 Z. z.

Zákon o zabezpečovaní kvality upravuje aj vzájomné vzťahy medzi agentúrou a vysokými školami, resp. agentúrou a žiadateľmi o štátny súhlas. Osobitná právna úprava spresňuje a do istej miery nahrádza ustanovenia zákona o správnom konaní. Zákon upravuje spolu trinásť rôznych druhov konaní vrátane tých, ktoré sú uvedené v prechodných ustanoveniach. Z hľadiska prvých realizácií jednotlivých druhov sú tieto usporiadané do časového radu v indikatívnom harmonograme uvedenom v tab. 2.

V čase spracovania tejto správy agentúra realizuje konania č. 1 – 6. Postupy v konaniach podľa bodov 7 – 9 budú aktuálne až po oznámení súladu vysokou školou a konania 10, 12 a 13 až po vyjadrení súladu vnútorného systému vysokej školy. Konania č. 4, 7, 10 a 11 sú konania na základe žiadosti vysokej školy.

3. AKREDITAČNÉ ŠTANDARDY A METODIKA ICH VYHODNOCOVANIA

Agentúra na základe požiadavky zákona o zabezpečovaní kvality zodpovedá za prípravu a schválenie akreditačných štandardov, ktoré tvoria Štandardy pre vnútorný systém zabezpečovania kvality[10], Štandardy pre študijný program[11] a Štandardy pre habilitačné konanie a inauguračné konanie[12]. *Štandardmi pre vnútorný systém zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania* (ďalej len „vnútorný systém“) sa rozumie súbor požiadaviek na vnútorný systém a spôsob jeho implementácie[13]. *Štandardmi pre študijný program* sa rozumie súbor požiadaviek, ktorých plnením je podmienené udelenie akreditácie študijného programu[14] a rozhodovanie agentúry o oprávnení vysokej školy vytvárať, uskutočňovať a upravovať študijné programy v príslušnom študijnom odbore a stupni. *Štandardmi pre habilitačné konanie a inauguračné konanie* sa rozumie súbor požiadaviek, ktorých plnením je podmienené udelenie akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania. Úlohou agentúry vyplývajúcou zo zákona o zabezpečovaní kvality bolo zverejniť návrh akreditačných štandardov na verejné pripomienkové konanie najneskôr do 31. 10. 2019[15].

Na návrhu štandardov agentúra spolupracovala s poprednými a uznávanými odborníkmi najmä z vysokoškolského prostredia a praxe na Slovensku aj v zahraničí. Do procesu prípravy štandardov boli zapojené všetky zainteresované strany, predovšetkým reprezentácie vysokých škôl, zástupcovia zamestnávateľov a študenti. Zapojenie všetkých zainteresovaných strán je z pohľadu agentúry dôležitým aspektom na zvyšovanie kvality vysokoškolského prostredia na Slovensku. Celý proces prípravy štandardov sa realizoval v troch fázach: prípravnej, schvaľovacej a uvádzacej fáze.

3.1. Prípravná fáza a východiská štandardov

Prípravná fáza bola venovaná získavaniu informácií a konzultáciám týkajúcim sa systémov externého zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania v zahraničí a príprave prvého návrhu akreditačných štandardov na verejné pripomienkové konanie.

Agentúra s týmito aktivitami začala bezprostredne po konštituovaní svojich základných orgánov v polovici marca 2019. Táto fáza okrem štúdia verejne dostupných materiálov zahŕňala aj konzultácie s odborníkmi na systémy zabezpečenia kvality a študijné návštevy zahraničných agentúr. Už v apríli 2019 sa viacerí pracovníci agentúry zúčastnili študijnej cesty do Národného akreditačného úradu v Prahe (Česká republika). V auguste 2019 sa uskutočnila študijná cesta, ktorej cieľom bolo oboznámiť sa s inštitucionálnym zabezpečením interného a externého zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska. Systémy vnútorného zabezpečenia kvality boli predmetom návštev

[10] Štandardy pre vnútorný systém zabezpečovania kvality (saavs.sk)
[11] Štandardy pre študijný program (saavs.sk)
[12] Štandardy pre habilitačné konanie a inauguračné konanie (saavs.sk)
[13] V zmysle § 2 písm. a) zákona č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality.
[14] V zmysle § 30 zákona o zabezpečovaní kvality.
[15] V zmysle § 38 ods. 5 zákona o zabezpečovaní kvality.

University College London a Imperial College London. Problematika externého zabezpečenia kvality bola študovaná v Office for Students v Bristole, Higher Education Statistics Agency v Cheltenhame a v Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA) v Gloucesteri. V rámci prvej fázy agentúra konzultovala prípravu štandardov s dvoma zahraničnými expertmi. Prvým expertom bol Mark Jones z Univerzity v Brightone – britský expert na posudzovanie národných akreditačných systémov. Druhým expertom bol na základe odporúčania ENQA Achim Hopbach – výkonný riaditeľ Rakúskej akreditačnej agentúry a bývalý prezident ENQA. Počas celej prvej fázy agentúra priebežne konzultovala aj s domácou skupinou expertov na systémy zabezpečenia kvality.

Výkonná rada agentúry (VR SAAVŠ) venovala príprave koncepcie externého zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania a akreditačných štandardov počas celej prípravnej fázy veľkú pozornosť. Táto téma bola predmetom jej ôsmich zasadnutí (tab. č. 3).

Termín	Obsah	Účastníci
17. 4. 2019	Zaradenie prípravy akreditačných štandardov do harmonogramu úloh agentúry	VR SAAVŠ
16. – 17. 5. 2019	Diskusia k prístupom pri tvorbe akreditačných štandardov	VR SAAVŠ a domáca expertná skupina
13. 6. 2019	Diskusia ku konceptom a termínom externého zabezpečenia kvality a základným tézam návrhu akreditačných štandardov	VR SAAVŠ a domáca expertná skupina
11. 7. 2019	Diskusia k princípom zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania a k odborovo-špecifickým požiadavkám vo vzťahu k štandardom pre habilitačné konanie a inauguračné konanie	VR SAAVŠ a domáca expertná skupina
22. 8. 2019	Diskusia k definitívnemu nastaveniu akreditačných štandardov a rozhodnutie o riešení štandardov na báze ESG 2015 s využitím niektorých britských prístupov v hodnotení tvorivej činnosti	VR SAAVŠ
12. 9. 2019	Diskusia k prvému ucelenému návrhu akreditačných štandardov	VR SAAVŠ
2. 10. 2019	Prerokovanie upraveného návrhu akreditačných štandardov pred jeho poskytnutím na konzultácie so zainteresovanými stranami	VR SAAVŠ
24. 10. 2019	Schválenie akreditačných štandardov pred ich predložením na verejné pripomienkové konanie	VR SAAVŠ

Tab. 3. Aktivity výkonnej rady agentúry počas prípravnej fázy akreditačných štandardov

Kľúčové rozhodnutie prijala výkonná rada sa svojom 6. zasadnutí dňa 22. 8. 2019. Na základe vyhodnotenia skúseností zo študijnej cesty vo Veľkej Británii sa jej členovia dohodli, že akreditačné štandardy budú koncipované na základe ESG 2015 s využitím niektorých prvkov britského systému hodnotenia výstupov tvorivej činnosti. Prvý ucelený návrh znenia akreditačných štandardov prediskutovala výkonná rada na 7. zasadnutí dňa 12. 9. 2019. Po vyhodnotení diskusie a zapracovaní pripomienok členov výkonnej rady bol pripravený nový návrh, ktorý bol doplnený o kritériá na vyhodnocovanie štandardov a o výkladový slovník pojmov. Tento návrh výkonná rada na 8. zasadnutí dňa 2. 10. 2019 schválila za účelom jeho predloženia na konzultácie so zainteresovanými stranami. Po ich vyhodnotení a zapracovaní pripomienok bol na 9. zasadnutí výkonnej rady dňa 24. 10. 2019 schválený návrh akreditačných štandardov na zverejnenie za účelom verejného pripomienkového konania.

V rámci celej prípravnej fázy sa agentúra snažila do procesu prípravy akreditačných štandardov zapojiť všetky zainteresované strany. Už počas mája a júna 2019 sa predseda

výkonnej rady agentúry zúčastnil zasadnutí Študentskej rady vysokých škôl a Rady vysokých škôl ako orgánov reprezentácie vysokých škôl na Slovensku. V júni 2019 agentúra zorganizovala konferenciu s názvom *Kvalita vysokoškolského vzdelávania z rôznych uhlov pohľadu*. Jej cieľom bolo odštartovať konzultácie so zainteresovanými stranami a otvoriť verejnú diskusiu týkajúcu sa kvality vysokoškolského vzdelávania na Slovensku. Konferencie sa zúčastnilo 150 odborníkov. Zúčastnili sa ho aj ministerka školstva a predseda výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport. V rámci konferencie boli prezentovaný európsky kontext politiky zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania a v rámci panelovej diskusie boli prezentované špecifické pohľady na kvalitu vysokých škôl z hľadiska spoločenských a humanitných vied, prírodných vied, umenia, súkromných vysokých škôl, zamestnávateľov a študentov. V septembri 2019 viedla agentúra viacnásobné skupinové konzultácie s 13 expertami reprezentujúcimi skupiny študijných odborov. Cieľom konzultácií bolo nastavenie odborovo-špecifických kritérií habilitačných konaní a inauguračných konaní. V októbri 2019 viedla agentúra viaceré konzultácie k návrhu štandardov. Do konzultácií sa zapojili všetky orgány reprezentácie vysokých škôl – Rada vysokých škôl, Slovenská rektorská konferencia a Študentská rada vysokých škôl, ako aj viacerí zástupcovia zamestnávateľských zväzov – Klub 500, Asociácia zamestnávateľských zväzov SR, Asociácia priemyselných zväzov, Zväz automobilového priemyslu, Republiková únia zamestnávateľov a Aliancia sektorových rád.

Predložený návrh akreditačných štandardov vychádzal z *Európskych štandardov a usmernení pre vysoké školstvo* z roku 2015 (ďalej len ESG) a zohľadňoval ustanovenia *zákona o zabezpečovaní kvality*. Štandardy boli navrhované tak, aby:

a) bola zaručená autonómia a zodpovednosť vysokých škôl za zabezpečovanie a preukazovanie kvality vysokoškolského vzdelávania,
b) podporovali vysoké školy vo zvyšovaní kvality,
c) umožnili vysokým školám preukázať kvalitu vzdelávania a súlad so štandardmi,
d) umožňovali rôznorodosť vysokých škôl, študijných programov a študentov,
e) podporovali zapojenie všetkých zainteresovaných strán do procesov zabezpečovania kvality,
f) poskytovali jednoznačné informácie a dôkazy pre rozhodovanie agentúry,
g) viedli k primeranému zaťaženiu a nákladom vysokých škôl,
h) zabezpečili transparentné, nestranné, nezávislé, metodicky jednotné a odborné konanie orgánov a zamestnancov agentúry a členov pracovných skupín.

Agentúra v súlade so zákonom zverejnila návrh akreditačných štandardov na pripomienkovanie verejnosťou na svojom webovom sídle dňa 30. 10. 2019. Týmto sa začala druhá fáza procesu prijatia akreditačných štandardov. Lehota na zasielanie pripomienok bola určená do 5. 12. 2019. Zverejnenie návrhu štandardov bolo bezodkladne oznámené orgánom reprezentácie vysokých škôl a ministerstvám.

3.2. Verejné pripomienkové konanie a schvaľovacia fáza akreditačných štandardov

Druhá fáza bola spojená s aktivitami prezentácie a vysvetľovania návrhu štandardov akademickej verejnosti, s vyhodnotením verejného pripomienkového konania a zameraná na prípravu finálneho návrhu štandardov na vyjadrenie ministerstvu školstva. Po vyjadrení

ministerstva boli do návrhu zapracované jeho pripomienky a následne bolo schválené definitívne znenie akreditačných štandardov.

V súvislosti so zverejnením návrhu štandardov agentúra zorganizovala sériu odborných seminárov po Slovensku. Obsahom týchto seminárov bolo najmä priblíženie konceptu návrhu štandardov s cieľom začať verejnú diskusiu o predloženom návrhu štandardov a tiež poskytnúť zainteresovaným stranám priestor na ich otázky týkajúce sa zverejneného návrhu štandardov. Úvodný seminár sa uskutočnil dňa 30. 10. 2019 v Bratislave. Ďalšie semináre pokračovali vo významnejších strediskách vysokoškolského vzdelávania na Slovensku, a to dňa 5. 11. 2019 v Košiciach, 11. 11. 2019 v Žiline a 15. 11. 2019 v Banskej Bystrici.

Agentúra pokračovala v konzultáciách k predloženému návrhu štandardov. Súčasne využívala aj účasť na viacerých konferenciách a podujatiach, aby vysvetľovala odbornej verejnosti princípy nového systému externého zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania a predstavila návrh štandardov. Predseda výkonnej rady sa 29. 10. 2019 zúčastnil konferencie organizovanej Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR pod názvom *Udržíme krok s inováciami ku kvalitne pracovnej sile*?, kde v rámci aktívnej účasti v diskusnom paneli vysvetľoval zmeny v systéme externého zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania vo väzbe na očakávania zamestnávateľov. Predseda výkonnej rady dňa 6. 11. 2019 rokoval o nových štandardoch so Sylwiou Sitka – Policy Officer for Ireland, Poland and Slovakia Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture z Európskej komisie. Podpredseda výkonnej rady sa dňa 8. 11. 2019 zúčastnil zasadnutia Slovenskej rektorskej konferencie vo Zvolene za účasti ministerky školstva a generálneho riaditeľa sekcie vysokých škôl, kde diskutovali o návrhu štandardov. Podpredseda výkonnej rady sa v dňoch 21. – 23. 11. 2019 zúčastnil medzinárodnej konferencie v Berlíne, ktorú zorganizovalo Európske fórum pre zaisťovanie kvality EQAF. V rámci neformálnych diskusií informoval o novom systéme externého zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania prezidenta EQAR Karla Dittricha. Predseda výkonnej rady sa dňa 21. 11. 2019 zúčastnil 68. schôdze Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport, kde poskytol prítomným členom výboru informácie o príprave zverejneného návrhu akreditačných štandardov. V ten istý deň predseda výkonnej rady diskustoval o návrhu akreditačných štandardov s dekanmi fakúlt na zasadnutí Klubu dekanov v Banskej Bystrici. V nadväznosti na odborné semináre k návrhu nových akreditačných štandardov sa na vyžiadanie akademickej verejnosti konalo 25. 11. 2019 odborné stretnutie s osobami pôsobiacimi na vysokých školách, ktoré sa venujú vnútorným systémom a zabezpečovaniu kvality. Prednáška bola spojená s diskusiou k návrhu štandardov. Dňa 26. 11. 2019 sa predseda výkonnej rady zúčastnil Dňa akademickej mobility a internacionalizácie, organizovaného Slovenskou akademickou informačnou agentúrou (SAIA); na podujatí prezentoval návrh štandardov prorektorom vysokých škôl zodpovedným za medzinárodnú spoluprácu a internacionalizáciu. V dňoch 26. – 28. 11. 2019 predseda a podpredseda výkonnej rady vysvetľovali návrh štandardov členom jednotlivých poradných rád Rady vysokých škôl – Rade pre vedu, techniku a umenie, Rade pre vzdelávanie a výchovu a Rade pre rozvoj a financovanie. Podpredseda výkonnej rady 29. 11. 2019 prezentoval návrh štandardov na konferencii *Transformácia vysokoškolského vzdelávania v kontexte rozvoja informačnej spoločnost*i, organizovanej Odborovým zväzom pracovníkov školstva a vedy v Košiciach. Predseda a podpredseda výkonnej rady diskutovali návrh štandardov na zasadnutí pléna Rady vysokých škôl dňa 3. 12. 2019 v Nitre. Dňa 20. 12. 2019 predseda a podpredseda

výkonnej rady prezentovali nový systém akreditácií na Konferencii slovenských vedcov *Žijeme vedu naživo 2019*, ktorá sa uskutočnila v Bratislave.

Termín	Udalosti	Účastníci
30. 10. 2019	Zverejnenie návrhu akreditačných štandardov na webovom sídle agentúry, začiatok verejného pripomienkového konania	SAAVŠ
November – december 2019	Prezentácia štandardov rozličným zainteresovaným stranám	SAAVŠ
5. 12. 2019	Ukončenie verejného pripomienkového konania k návrhu akreditačných štandardov	SAAVŠ
5. – 6. 12. 2019	Diskusia a konzultácia k návrhu štandardov so zahraničným expertom	SAAVŠ + Dr. Mark Jones
16. 12. 2019	Diskusia a konzultácia k návrhu štandardov so zahraničným expertom	SAAVŠ + Dr. Achim Hopbach
december 2019 – február 2020	Vyhodnocovanie pripomienok k návrhu akreditačných štandardov	SAAVŠ
20. 2. 2020	Schválenie vyhodnotenia verejného pripomienkového konania a schválenie upraveného návrhu akreditačných štandardov za účelom jeho predloženia na vyjadrenie ministerstvu školstva	VR SAAVŠ
28. 2. 2020	Predloženie návrhu akreditačných štandardov na vyjadrenie Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR	SAAVŠ
2. 6. 2020	Doručenie vyjadrenia ministerstva k návrhu akreditačných štandardov	MŠVVŠ SR
4. 6. 2020	Vyhodnotenie pripomienok ministerstva k návrhu štandardov a schválenie upraveného návrhu akreditačných štandardov	VR SAAVŠ
4. 6. 2020	Predloženie upraveného návrhu akreditačných štandardov ministerstvu na opätovné vyjadrenie	SAAVŠ
24. 6. 2020	Doručenie vyjadrenia ministerstva k upravenému návrhu akreditačných štandardov	MŠVVŠ SR
2. 7. 2020	Schválenie finálneho znenia akreditačných štandardov	VR SAAVŠ

Tab. 4: Chronológia kľúčových udalostí schvaľovacej fázy prijatia akreditačných štandardov

Verejné pripomienkové konanie k návrhu štandardov bolo ukončené 5. 12. 2019. Agentúre bolo doručených 1 235 pripomienok od 103 subjektov. Agentúra v decembri 2019, januári a februári 2020 venovala pozornosť vyhodnoteniu pripomienok k návrhu štandardov a ďalším konzultáciám. Osobitný význam mali konzultácie za účasti zahraničných expertov, ktorí navštívili agentúru, a to Marka Jonesa v dňoch 5. a 6. 12. 2019 a Achima Hopbacha dňa 16. 12. 2019. Vo februári 2020 sa uskutočnili konzultácie o osobitostiach štandardov v oblasti lekárskych a zdravotníckych odborov s riaditeľkou odboru vzdelávania Ministerstva zdravotníctva SR a s predsedom Akreditačnej komisie Ministerstva zdravotníctva SR a konzultácie s generálnym riaditeľom a pracovníkmi sekcie vysokých škôl na ministerstve školstva.

Výkonná rada agentúry na svojom zasadnutí dňa 20. 2. 2020 prerokovala návrh na vyhodnotenie pripomienok k návrhu štandardov. Pripomienky mali diferencovaný charakter a do značnej miery odrážali záujmy jednotlivých zainteresovaných strán. Na jednej strane boli doručené všeobecné pripomienky s komplexným záberom problematiky, v ktorých bolo obsiahnutých mnoho aspektov. Tieto pripomienky boli spravidla čiastočne akceptované, pretože sa v nich nachádzal určitý aspekt alebo aspekty, ktoré agentúra zohľadnila. Týchto

pripomienok bola väčšina. Na druhej strane boli doručené veľmi konkrétne pripomienky týkajúce sa jednotlivostí, ktoré boli zväčša vyhodnocované ako akceptované alebo neakceptované. Poslednú skupinu tvorili konštatovania alebo otázky, ktoré nemali charakter pripomienok. Z vecného hľadiska sa uvedené pripomienky a požiadavky týkali najmä problematiky personálneho zabezpečenia študijných programov, požiadaviek na kritériá vysokých škôl na vyhodnotenie splnenia podmienok získania titulov profesor a docent, terminologických otázok a interpretačných nejasností, konkretizácie kritérií priznávania práva vysokých škôl utvárať a upravovať študijné programy v príslušnom študijnom odbore a stupni, konkretizácie prechodu od predchádzajúceho akreditačného systému na nové štandardy v prechodných a záverečných ustanoveniach štandardov, miery zohľadňovania výsledkov komplexnej akreditácie v rámci hodnotenia tvorivých činností pri akreditácii študijných programov tretieho stupňa a akreditácii habilitačného konania a inauguračného konania. Vzhľadom na rozmanitosť záujmov pripomienkujúcich subjektov mali mnohé pripomienky kontradiktórne vyznenie. Najvýraznejšie sa to prejavilo pri konkrétnych pripomienkach týkajúcich sa položiek a prahových hodnôt v rámci požiadaviek na kritériá vysokých škôl na vyhodnotenie splnenia podmienok získania titulov profesor a docent a na personálne zabezpečenie študijných programov**.** Z celkového počtu 1 235 pripomienok bolo úplne akceptovaných 231 pripomienok (18,7 %), čiastočne akceptovaných 763 pripomienok (61,8 %), neakceptovaných 143 pripomienok (11,6 %) a 98 pripomienok (7,9 %) nemalo charakter pripomienky a nebolo vyhodnotených. Agentúra sa na základe doručených pripomienok rozhodla pôvodný návrh akreditačných štandardov prepracovať a preformulovať. Cieľom úpravy bolo sprehľadnenie textu, odstránenie asymetrickej rozlišovacej úrovne štandardov, vypustenie vágnych formulácií a konceptov. Agentúra sa priklonila k obmedzeniu preskriptívneho prístupu tak, že vypustila podstatnú časť položiek s prahovými hodnotami. Cieľom tohto kroku bolo dôsledné stotožnenie sa s novou paradigmou zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania vyplývajúcou z princípov ESG, ktorá prenáša primárnu zodpovednosť za zabezpečenie kvality na vysoké školy. Agentúra vychádzala z presvedčenia, že je potrebné vysokým školám poskytnúť široký manévrovací priestor na to, aby mohli verejnosť presvedčiť o účinnosti a efektivite svojich vnútorných systémov zabezpečenia kvality. Agentúra sa preto rozhodla konkrétne položky a prahové hodnoty nahradiť systémom vzájomne prepojených princípov, ktoré zaručujú rozvoj kultúry kvality v rámci napĺňania poslania vysokých škôl. Výkonná rada tento prepracovaný návrh štandardov schválila a dňa 28. 2. 2020 predložila na vyjadrenie Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR.

K predmetnému návrhu sa uskutočnilo dňa 25. 5. 2020 konzultačné stretnutie zástupcov agentúry a ministerstva školstva za účasti štátneho tajomníka zodpovedného za vysoké školy a generálnej riaditeľky legislatívno-právnej sekcie ministerstva. Predseda výkonnej rady informoval o aktuálnom stave schvaľovania štandardov členov na zasadnutí Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport dňa 2. 6. 2020 za účasti ministra školstva, zástupcov orgánov reprezentácií vysokých škôl a zástupcov agentúry. Dňa 2. 6. 2020 bolo agentúre doručené vyjadrenie ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR k návrhu štandardov. Ministerstvo vo vyjadrení vznieslo 9 pripomienok k návrhu štandardov pre vnútorný systém, 5 pripomienok k návrhu štandardov pre študijný program a 7 pripomienok k návrhu štandardov pre habilitačné konanie a inauguračné konanie. Výkonná rada sa na svojom zasadnutí 4. 6. 2020 zaoberala vyjadrením ministerstva k návrhu štandardov. Akceptovala všetky pripomienky ministerstva k návrhu štandardov pre vnútorný systém

a štandardov pre študijný program. Z pripomienok k návrhu štandardov pre habilitačné konanie a inauguračné konanie akceptovala 6 pripomienok a neakceptovala 1 pripomienku. Výkonná rada schválila upravený návrh štandardov na opätovné vyjadrenie ministerstvu a predložila upravený návrh štandardov ministerstvu na opätovné vyjadrenie.

Dňa 24. 6. 2020 bolo agentúre doručené vyjadrenie ministerstva k upravenému návrhu štandardov. Ministerstvo vo vyjadrení konštatovalo, že v návrhu štandardov nezistilo žiadne nedostatky a že k návrhu nemá pripomienky. Následne bol návrh štandardov predložený výkonnej rade na schválenie. Výkonná rada schvália štandardy na svojom 18. zasadnutí dňa 2. júla 2020.

3.3. Uvádzacia fáza akreditačných štandardov

Tretia fáza zahŕňa aktivity súvisiace s uvedením akreditačných štandardov do implementačného procesu. Táto fáza prakticky trvá až do tohto obdobia a jej ukončenie očakávame v zákonnom termíne, v ktorom sú vysoké školy povinné oznámiť agentúre, že majú zosúladený vnútorný systém zabezpečenia kvality so štandardmi.

Akreditačné štandardy dňom schválenia nadobudli platnosť. Účinnosť nadobudli dňa 1. 9. 2020. Týmto začala plynúť vysokým školám lehota 24 mesiacov na zosúladenie sa so štandardmi. Povinnosťou vysokých škôl je zosúladiť vnútorný systém zabezpečenia kvality so štandardmi pre vnútorný systém, čo implikuje zároveň zosúladenie študijných programov so štandardmi pre študijný program a zosúladenie habilitačných konaní a inauguračných konaní so štandardmi pre habilitačné konanie a inauguračné konanie. Vysoké školy sú povinné oznámiť agentúre zosúladenie so štandardmi najneskôr do 1. 9. 2022 a najneskôr do 31. 12. 2022 požiadať agentúru o posúdenie vnútorného systému.

Agentúra zorganizovala celé spektrum podujatí, aby prezentovala akreditačné štandardy a poskytla jednotlivým zainteresovaným stranám usmernenia s cieľom ich optimálneho pochopenia a korektnej implementácie. Prvým podujatím bola konferencia k uvedeniu akreditačných štandardov, ktorú agentúra zorganizovala v dňoch 23. a 24. 9. 2020. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 sa konferencia uskutočnila vo virtuálnom priestore, pričom záznamy z jednotlivých vystúpení sú zverejnené na webovom sídle agentúry[16]. Ďalším formátom, ktorý agentúra ponúkla, boli konzultácie určené pre jednotlivé vysoké školy k štandardom a usmernenia k žiadostiam o akreditáciu. Vysoké školy mali možnosť zasielať otázky, na ktoré im zamestnanci agentúry v interaktívnej diskusii poskytovali odpovede a usmernenia. Túto možnosť využila väčšina vysokých škôl, niektoré z nich aj viackrát. Z týchto otázok a odpovedí vznikla na webovom sídle agentúry sekcia najčastejšie kladených otázok, čím bol zabezpečený prístup všetkých ostatných vysokých škôl a ďalších zainteresovaných strán k príslušným odpovediam a usmerneniam[17]. Odlišným formátom boli tematicky špecifické konzultácie a panelové diskusie určené pre všetky vysoké školy a iných záujemcov. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 sa uskutočňovali vo virtuálnom priestore. V úlohe prezentujúcich a panelistov sa ich zúčastňovali okrem zamestnancov agentúry aj zahraniční a domáci experti a zástupcovia vysokých škôl, ktorí zdieľali svoje skúsenosti. V období od februára 2021 do novembra 2021 sa uskutočnilo 14 tematických konzultácií. Vysoké školy

[16] Záznamy z konferencie – SAAVŠ | Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (saavs.sk)
[17] Otázky často kladené účastníkmi konzultácií – SAAVŠ | Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (saavs.sk)

o tento formát prejavili veľký záujem. Pravidelne sa ich zúčastňovalo 200 – 300 účastníkov. Záznamy a informácie z týchto podujatí sú zverejnené na webovom sídle agentúry[18].

3.4. Zmena štandardov po novele zákona o zabezpečovaní kvality

Národná rada SR schválila 5. 11. 2020 zmenu zákona o zabezpečovaní kvality, a to tak, že v § 36 ods. 2 zákona sa doplnila veta, ktorá umožnila vysokým školám žiadať o akreditáciu spoločného študijného programu za predpokladu, že v príslušnom študijnom odbore a stupni už uskutočňuje študijný program, ktorý nie je spoločným študijným programom. Išlo o reflexiu na požiadavky vysokých škôl realizujúcich rozličné projekty, ktorým výstupom malo byť vytvorenie spoločného študijného programu v medzinárodnom alebo domácom konzorciu vysokých škôl. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné upraviť pôsobnosť štandardov na posudzovanie spoločných študijných programov. Agentúra pripravila návrh dodatku č. 1 k štandardom pre študijný program. Agentúra vychádzala z toho, že sa na spoločné študijné programy budú vzťahovať Štandardy zabezpečovania kvality spoločných študijných programov v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania a primerane aj ostatné požiadavky štandardov pre študijný program a všeobecne záväzných právnych predpisov. Výkonná rada agentúry na svojom zasadnutí dňa 17. 12. 2020 schválila návrh Dodatku č. 1 k Štandardom pre študijný program za účelom jeho predloženia na pripomienkovanie verejnosťou. Verejné pripomienkové konanie k tomuto návrhu prebiehalo od 4. 1. do 3. 2. 2021. K návrhu bolo podaných 24 pripomienok od 8 subjektov. Výkonná rada sa vyhodnotením pripomienok zaoberala na svojom zasadnutí dňa 18. 2. 2021. Z celkového počtu pripomienok akceptovala 5, neakceptovala 16 a 3 pripomienky vyhodnotila ako netýkajúce sa predmetného návrhu. Následne výkonná rada agentúry schválila upravené znenie dodatku č. 1 za účelom jeho predloženia na vyjadrenie ministerstvu školstva. Vyjadrenie ministerstva školstva k návrhu dodatku č. 1 bolo agentúre doručené 3. 5. 2021. Následne výkonná rada agentúry na svojom zasadnutí dňa 6. 5. 2021 tento dodatok č. 1 schválila, čím nadobudol platnosť. Dodatok č. 1 k štandardom pre študijný program[19] nadobudol účinnosť dňa 1. 6. 2021.

3.5. Metodika na vyhodnocovanie štandardov

Metodikou na vyhodnocovanie štandardov (ďalej aj ako „metodika“) sa rozumie súbor postupov, kritérií a ukazovateľov, prostredníctvom ktorých pracovné skupiny výkonnej rady agentúry a zamestnanci agentúry vyhodnocujú plnenie štandardov a opatrení na zabezpečenie súladu vnútorného systému alebo jeho implementácie so štandardmi pre vnútorný systém.

Príprava metodiky sa realizovala súbežne s prípravou akreditačných štandardov. Agentúra v procese prípravy návrhu metodiky konzultovala tento návrh predovšetkým s predstaviteľmi reprezentácií vysokých škôl a tiež s ďalšími zainteresovanými stranami. Od začiatku mája 2020 sa začali intenzívne individuálne a skupinové konzultácie so skúsenými domácimi a zahraničnými posudzovateľmi a ďalšími expertmi na externé zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania. Dňa 14. 7. 2020 agentúra na svojom webovom sídle

[18] Pripravované podujatia – SAAVŠ | Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (saavs.sk)
[19] Dodatok-c.1-k-standardom-pre-studijny-program-06052021.pdf (saavs.sk)

oznámila začatie konzultácií na prípravu metodiky s externými zainteresovanými stranami a odbornou verejnosťou. Následne prebehol rad konzultácií s predstaviteľmi reprezentácií vysokých škôl a ďalšími zainteresovanými stranami, a to Študentskou radou vysokých škôl, Asociáciou zamestnávateľských zväzov a združení SR, Republikovou úniou zamestnávateľov, Radou vysokých škôl, Slovenskou rektorskou konferenciou, Alianciou sektorových rád a sekciou vysokých škôl ministerstva školstva. Na základe vyhodnotenia týchto diskusií bol vypracovaný finálny návrh metodiky, ktorý bol schválený na zasadnutí výkonnej rady agentúry dňa 17. 9. 2020. Metodika na vyhodnocovanie štandardov[20] nadobudla účinnosť dňom schválenia.

Na základe podnetov z vysokých škôl agentúra začiatkom roku 2021 pristúpila k doplneniu metodiky za účelom zjednotenia podmienok pre vedeckých pracovníkov na vysokých školách a na výskumných inštitúciách (externých vzdelávacích inštitúciách), týkajúcich sa školiteľstva dizertačných prác a za účelom spresnenia interpretácie podmienok splnenia kvalifikačných predpokladov pri obsadzovaní funkcií docent a profesor v prípade osôb, ktoré získali umelecko-pedagogický titul docent a profesor a túto funkciu už obsadili. K ďalšej zmene viedla agentúra snaha poskytnúť vysokým školám vyššiu flexibilitu pri nominácii osôb zabezpečujúcich profilové predmety do oblastí posudzovania úrovne tvorivej činnosti. Zmenu a doplnenia metodiky na vyhodnocovanie štandardov[21] schválila výkonná rada agentúry na svojom zasadnutí dňa 18. 2. 2021. Jej konsolidované znenie je zverejnené na webovom sídle agentúry[22].

[20] +metodika+ (saavs.sk)
[21] Zmeny-a-doplnenia-metodiky-na-vyhodnocovanie-standardov-zo-dna-18.2.2021-rr.pdf (saavs.sk)
[22] Metodika-na-vyhodnocovanie-stadardov-uplne-znenie-v-zneni-zo-dna-18.-2.-2021-schvalene-VR-SAAVS-op.pdf

4. ZMENY INTERNEJ LEGISLATÍVY NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH VYVOLANÉ NOVÝM SYSTÉMOM AKREDITÁCIÍ

4.1. Legislatívny rámec zabezpečovania kvality do 30. 10. 2018

Pre komplexnosť je nutné uviesť, že snaha uchopiť kvalitu vysokoškolského vzdelávania konceptom vnútorného systému kvality a jeho implementácie existovala aj pred novembrom 2018. Išlo o snahu priblížiť slovenské vysoké školstvo európskej úrovni, pre ktorú boli charakteristické externé posudzovania kvality nezávislými agentúrami opierajúcimi sa o jednotné štandardy (ESG) už od roku 2005. Formálnou podobou tejto snahy na Slovensku bolo uzákonenie povinného predpisu v rámci internej legislatívy vysokej školy. Po prvý raz sa objavilo už v roku 2013, odkedy sa pôvodne existujúci § 87a *Priebežné hodnotenie kvality poskytovaného vzdelávania* prepracoval a bol zmenený jeho názov na *Vnútorný systém kvality*. V zmysle takto prepracovaného § 87a zákona o vysokých školách teda existovala už od 1. 1. 2013 povinnosť vysokej školy mať vnútorný systém kvality. Kľúčovým bol už prvý odsek, v ktorom sa explicitne deklarovalo, že „Za zabezpečovanie kvality poskytovaného vysokoškolského vzdelávania zodpovedá vysoká škola“. Podľa ods. 2 tohto paragrafu: „Vysoká škola musí mať vypracovaný, zavedený, používaný a funkčný vnútorný systém kvality, ...“ V zmysle ods. 4 tohto paragrafu mal byť vnútorný systém kvality vnútorným predpisom vysokej školy. Takýto vnútorný predpis však nebol explicitne zahrnutý v § 15 *Vnútorné predpisy verejnej vysokej školy*, resp. v § 48 *Vnútorné predpisy súkromnej vysokej školy*. Išlo o evidentnú nekonzistentnosť, ktorá redukovala význam takto zavedenej normy v štruktúre vnútorných predpisov vysokej školy. Vnútorné predpisy, medzi ktoré patrí v prvom rade štatút univerzity, tvoria totiž základnú os internej legislatívy každej vysokej školy.

Zásadným nedostatkom však bolo, že požiadavky na vnútorný systém kvality, ktoré boli spresnené odsekmi 4 – 6 § 87a, neodkazovali na žiadne jednotné štandardy, ani neobsahovali bližšiu špecifikáciu povinností, ktoré sa škole ukladali. Nebolo definované ani jednoznačné externé posudzovanie dodržiavania takto voľne definovaného vnútorného systému kvality, ktoré by sa opieralo o jednotnú metodiku hodnotenia. Aj keď Akreditačná komisia mala v rámci komplexnej akreditácie kompetenciu posudzovať vnútorný systém kvality a jeho uplatňovanie a nariaďovať vysokej škole odstránenie nedostatkov, nie sú známe prípady, že by sa tak niekedy stalo.

Reflexia uvedenej legislatívnej zmeny univerzitami bola väčšinou formálna. Vychádzala zo snahy naplniť všetky podmienky očakávanej komplexnej akreditácie, ktorá prebehla v rokoch 1014 – 2016. Vo väčšine prípadov sa v priebehu roka 2014 v akademických senátoch, resp. vo vedeckých radách univerzít schválil vnútorný predpis s názvom „vnútorný systém kvality“. V niektorých prípadoch sa za týmto účelom novelizoval aj štatút univerzity, aby v ňom existencia nového predpisu mala ukotvenie a oporu. Z hľadiska obsahu nový predpis väčšinou presne „nezapadal“ do existujúcich procesov na univerzitnej či fakultnej úrovni v oblasti poskytovania vysokoškolského vzdelávania. Odkazoval na zodpovednosť existujúcich univerzitných a fakultných štruktúr (grémií), ktorým sa prisudzovali aj nové úlohy. V situácii,

keď nebolo jasné, kto, ako a podľa čoho bude posudzovať funkčnosť a implementáciu takéhoto vnútorného systému, išlo spravidla o formálny predpis, ktorý zostal v internej legislatíve vysokých škôl bez zmeny a výraznejšej reflexie až do prijatia novej legislatívy koncom roka 2018. Žiaľ, ešte aj v súčasnosti existuje na niektorých verejných a na väčšine súkromných a štátnych vysokých škôl interná legislatíva, týkajúca sa kvality vysokoškolského vzdelávania, ktorá vychádza zo zrušeného (1. 11. 2018) § 87a zákona o vysokých školách a opiera sa oň.

4.2. Legislatívny rámec zabezpečovania kvality od 1. 11. 2018

Novela zákona o vysokých školách č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysokých školách“), účinná od 1. 11. 2018, ustanovila jednoznačnú povinnosť vysokej školy mať „vnútorný systém zabezpečovania kvality“. Pre verejné (primerane štátne) vysoké školy tak ustanovuje § 15 *Vnútorné predpisy verejnej vysokej školy* ods. 1 písm. b). V prípade súkromných vysokých škôl tak ustanovuje § 48 *Vnútorné predpisy súkromnej vysokej školy*. Priamo zákon pripúšťa, že vnútorný systém môže byť upravený viacerými predpismi. Dôležité však je, že tento vnútorný predpis schvaľuje vedecká rada vysokej školy po vyjadrení jej akademického senátu. Špecifický postup je na štátnych vysokých školách, v ktorých tento vnútorný predpis schvaľuje (registruje) príslušné ministerstvo. Tento formálny a zákonom stanovený postup nie je možné obísť a jeho dodržanie je nevyhnutnou podmienkou existencie vnútorného systému zabezpečenia kvality na danej vysokej škole.

4.3. Zmeny internej legislatívy na vysokých školách

Príslušný legislatívny rámec a z neho vyplývajúce zákonné povinnosti univerzít akcelerovali ich aktivity smerom k aktualizácii a zosúladeniu vnútorných predpisov v oblasti zabezpečenia kvality so zákonom o vysokých školách, zákonom o zabezpečovaní kvality a so štandardmi, ktoré vydala agentúra. Táto aktivita je badateľná z verejne dostupných zdrojov vysokých škôl a je nepochybné, že je indukovaná uvedenými okrajovými podmienkami. Všetky schválené vnútorné predpisy, týkajúce sa zabezpečovania kvality, sa totiž priamo odvolávajú na zákon o zabezpečovaní kvality a na štandardy prijaté agentúrou.

Do konca novembra 2021 celkovo 17 vysokých škôl v svojej internej legislatíve prijalo vnútorný predpis zabezpečovania kvality (resp. viacero vnútorných predpisov) priamo reflektujúci opísaný aktuálny legislatívny rámec. Z tejto množiny bola väčšina vysokých škôl verejných (15), 1 štátna a 1 súkromná vysoká škola. Vo viacerých prípadoch bol novelizovaný aj štatút univerzity, aby v ňom nová legislatíva mala oporu a v prípadoch, keď je vnútorný systém zabezpečovania kvality tvorený zostavou viacerých samostatných vnútorných predpisov (napr. Slovenská technická univerzita v Bratislave, Prešovská univerzita v Prešove, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach). Pre úplnosť je nutné konštatovať, že väčšina univerzít do svojho štatútu zahrnula existenciu vnútorného systému kvality už dávnejšie, a to v dôsledku legislatívnej zmeny opísanej v časti 4.1.

Formálne prijatie vnútorného predpisu, ktorý definuje a zavádza vnútorný systém zabezpečovania kvality na vysokej škole, je nevyhnutným, nie však postačujúcim úkonom. Štandardy pre vnútorný systém, ktoré vydala agentúra, vyžadujú nielen zavedenie formalizovaných postupov, ale aj ich dodržiavanie, priebežné monitorovanie a periodické

vyhodnocovanie ich implementácie. Je teda nepochybné, že na posúdenie súladu vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokej školy so štandardmi je nutné preskúmať jeho funkčnosť aj z tohto hľadiska. Dlhšia implementácia zavedeného predpisu a bezprostredná skúsenosť s jeho aplikáciou by dovoľovala vysokej škole odhaliť jeho prípadné nedostatky a vykonať príslušné korekcie.

Z uvedeného hľadiska je znepokojujúce, že (analyzujúc verejne dostupné informačné zdroje) 5 verejných vysokých škôl, 2 štátne a 9 súkromných vysokých škôl nemá ukončenú formálnu stránku internej legislatívy, ktorá je nevyhnutnou podmienkou na vykonávanie ich hlavnej činnosti. Takmer polovica vysokých škôl vnútorný systém zabezpečovania kvality v zmysle aktuálnej legislatívy buď vôbec nemá, alebo je neaktuálny, keďže sa opiera a odkazuje na zrušenú legislatívnu úpravu (opísanú v časti 4.1).

4.4. Formálne charakteristiky vnútorných systémov zabezpečovania kvality univerzít

Zákon o vysokých školách, zákon o zabezpečovaní kvality a štandardy vydané agentúrou stanovujú pre vnútorný predpis – systém zabezpečovania kvality spôsob jeho prijatia, a tým aj postavenie v hierarchii internej legislatívy vysokej školy. Nelimitujú však vysokú školu v tom, koľkými predpismi je tvorený. Väčšina vysokých škôl zvolila filozofiu jedného vnútorného predpisu s ambíciou vytvoriť konzistentný systém pri napĺňaní štandardov pre vnútorný systém, štandardov pre študijný program a kompletného systému interného zabezpečovania kvality.

Vnútorný systém zabezpečovania kvality prináša systémové zmeny do riadenia procesov vysokých škôl, najmä v oblasti hlavnej činnosti, a teda poskytovania vysokoškolského vzdelávania. Formálna podoba týchto zmien je zriadenie nových telies (grémií) v štruktúre riadenia vysokých škôl s novými kompetenciami. Formálne sa zavádzajú „rady kvality“. Väčšinou ide o poradné orgány rektora ako iniciatívne a kontrolné orgány na zabezpečenie a hodnotenie vnútorného systému v oblasti zabezpečovania kvality poskytovaného vysokoškolského vzdelávania. Taktiež vznikajú „(vnútorné) akreditačné rady“, ktorých úlohou je vytváranie, schvaľovanie, uskutočňovanie a úprava študijných programov na úrovni vysokej školy. Formálne sa nimi rieši aj zabezpečenie monitorovania a priebežného hodnotenia.

Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že prijatie novej internej legislatívy na vysokých školách tam, kde sa tento proces už uskutočnil, bolo neľahkou úlohou. Dôsledkom je, resp. bude výrazná zmena procesov a štruktúry zodpovednosti na jednotlivých úrovniach riadenia, so zásadným vplyvom na fungovanie vysokej školy.

5. PRÍPRAVA EXTERNÉHO ZABEZPEČOVANIA KVALITY

Príprava externého zabezpečovania kvality prebieha v súlade s Národným akčným plánom v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike – Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl – SAAVŠ | Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (saavs.sk). Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl vypracovala Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Akčný plán je výstupom medzinárodného *projektu Podpora krajín a ich agentúr na zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania pri dosahovaní súladu s ESG 2015* (SEQA-ESG) s podporou programu Erasmus+ Európskej únie. Akčný plán bol prediskutovaný so zástupcami reprezentácií vysokých škôl (Slovenská rektorská konferencia, Rada vysokých škôl SR a Študentská rada vysokých škôl), zástupcami zamestnávateľov (Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Republiková únia zamestnávateľov, projekt Sektorovo riadené inovácie) a bol schválený asociáciou ENQA.

5.1. Aktivity agentúry pri príprave externého zabezpečovania kvality

Agentúra v súlade s uvedenými národnými a medzinárodnými požiadavkami vykonáva, alebo bude vykonávať činnosti v oblasti externého zabezpečovania kvality a ďalšie podporné činnosti súvisiace s transformáciou a rozvojom vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokých škôl a zlepšovaním kvality vysokoškolského vzdelávania.

Aktivity externého zabezpečovania kvality	Ostatné aktivity agentúry

V rámci ESG:
- **Akreditácia študijných programov podľa § 30 zákona č. 269/2018**
- Predchádzajúci súhlas s úpravou nového študijného programu podľa § 30 ods. 9
- Posúdenie súladu uskutočňovania (nového) študijného programu s podanou žiadosťou o udelenie akreditácie študijného programu a štandardmi pre študijný program podľa § 30 ods. 11 a rozhodnutie o odstránení obmedzenia upravovať študijný program a vytvárať študijné programy v odbore a stupni.
 	
- **Posudzovanie vnútorného systému zabezpečovania kvality – § 24**
- Činnosti vyplývajúce z opravných opatrení posudzovania súladu podľa § 25:
  - overenie opatrení vyplývajúcich z nariadenia odstránenia nedostatkov – § 26
  - posúdenie návrhu úpravy študijného programu v súvislosti s opatrením pozastavenia uskutočňovania študijného programu – § 27
  - nariadenie zrušenia št. programu a zrušenie programu – § 28
	Konzultácie k štandardom pre vysoké školy a verejnosť
	
	Podujatia (konferencie, diskusie, semináre, spoločné konzultácie...) v procese zosúlaďovania študijných programov a vnútorných systémov so štandardmi
	
	Prieskum študentskej spokojnosti (Akademická štvrťhodinka)
	
	Tematické analýzy

- schválenie a monitorovanie akčného plánu v súvislosti s obmedzením vytvárať a upravovať študijné programy – § 29.
- Dohľad nad plnením štandardov pre vnútorný systém – § 24 ods. 2.
- Mimoriadne posudzovanie vnútorného systému – konanie z vlastného podnetu – §2 4 ods. 3

-

Mimo rámca ESG:

- Konanie o udelení akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania – § 31
- Odňatie akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania – § 32
- Zrušenie akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania – § 32a
- Udeľovanie štátneho súhlasu – § 33
- Konanie z vlastného podnetu v čase do podania informácie vysokou školou o tom, že zosúladila vnútorný systém – § 35 ods. 14.
- Overenie výsledku prijatých opatrení vysokých škôl pri odstraňovaní nedostatkov z predchádzajúcich akreditácií – § 35 ods. 6.

Agentúra pri plánovaní, vývoji a implementácii služieb externého zabezpečovania kvality brala do úvahy požiadavky na politiky, štruktúry a procesy interného zabezpečovania kvality podľa v 1. časti ESG zakotvené v Štandardoch pre študijný program a Štandardoch pre vnútorný systém zabezpečovania kvality a ich efektívnosť. Špecifickú časť požiadaviek vplývajúcich na postupy externého zabezpečovania kvality v SR obsahujú Štandardy pre habilitačné konanie a inauguračné konanie. Štandardy vychádzajú zo základného rámca ESG časť 1 a konkretizujú jeho znenie v súlade s požiadavkami na prioritami rozvoja kvality slovenských vysokých škôl (požiadavky ESG 2.1).

Postupy, kritériá a ukazovatele, prostredníctvom ktorých pracovné skupiny výkonnej rady agentúry a zamestnanci agentúry vyhodnocujú plnenie uvedených štandardov a opatrení na zabezpečenie súladu vnútorného systému alebo jeho implementácie so štandardmi pre vnútorný systém, sú súčasťou Metodiky na vyhodnocovanie štandardov (ďalej „metodika“) (požiadavky ESG 2.2.).

Metodika bola zostavená v súlade s § 4 ods. 2 písm. e) bodu 2 *zákona o zabezpečovaní kvality*. Do tvorby metodiky boli zapojené zainteresované strany, predstavitelia reprezentácií vysokých škôl, študentov, zamestnávatelia a ďalšie zainteresované strany (viac vo Výročnej správe agentúry 2020, s. 15). Postupy, kritériá a ukazovatele uvedené v metodike sa aplikujú primerane v závislosti od druhu, požiadaviek a povahy konania, pričom sa prihliada na rozmanitosť vysokej školy alebo študijného programu.

Poplatky za úkony externého zabezpečovania kvality určuje *Sadzobník poplatkov za úkony agentúry*. Pri kalkulácii poplatkov boli zohľadnené predpokladané náklady agentúry spojené s úkonmi agentúry.

5.2. Stručná charakteristika činností externého zabezpečovania kvality a časový rámec ich implementácie

1. Činnosti akreditácie študijných programov podľa § 30 zákona č. 269/2018 Z. z.

Agentúra vykonáva činností akreditácie študijného programu s cieľom posúdiť súlad študijného programu so štandardmi pre študijný program vo jednotlivých fázach jeho životného cyklu a overiť predpoklady vysokej školy samostatne upravovať študijný program a vytvárať študijné programy v príslušnom odbore s stupni.

a) Posudzovanie žiadosti o udelenie akreditácie študijného programu podľa § 30 ods. 1 zákona o zabezpečovaní kvality	Marec 2021
b) Udeľovanie predchádzajúceho súhlasu s úpravou študijného programu podľa § 30 ods. 9 zákona o zabezpečovaní kvality	Jún 2021
c) Posúdenie súladu uskutočňovania (nového) študijného programu s podanou žiadosťou o udelenie akreditácie študijného programu a štandardmi pre študijný program podľa § 30 ods. 11 a rozhodnutie o odstránení obmedzenia upravovať študijný program a vytvárať študijné programy v odbore a stupni.	September 2024

2. Činnosti posudzovania súladu vnútorného systému zabezpečovania kvality podľa § 24 zákona

Cieľom posudzovania vnútorného systému je komplexné posúdenie súladu vnútorného systému so štandardmi agentúry. Pri posudzovaní agentúra vyhodnocuje okrem súladu politík, štandardov a procesov vnútorného systému so štandardmi pre vnútorný systém aj:

- súlad uskutočňovaných študijných programov so štandardmi pre študijný program a
- plnenie požiadaviek štandardov pre habilitačné konanie a inauguračné konanie.

Ak vnútorný systém alebo jeho implementácia nie je v súlade so štandardmi pre vnútorný systém, agentúra ukladá aj opravné opatrenia a vykonáva činnosti posudzovania vyplývajúce z posudzovania opravných opatrení (činnosti b. až e.). Činnosti posudzovania vybraných opatrení agentúra implementovala už v roku 2020 v súvislosti s overovaním výsledku prijatých opatrení vysokých škôl pri odstraňovaní nedostatkov z predchádzajúcich akreditácií podľa § 35 ods. 6, ktoré boli uvedené vo vyjadrení Akreditačnej komisie.

a) **Posudzovanie vnútorného systému zabezpečovania kvality § 24**	September 2022
b) Overenie opatrení vyplývajúcich z nariadenia odstránenia nedostatkov – § 26	September 2023
c) Posúdenie návrhu úpravy študijného programu v súvislosti s opatrením pozastavenia uskutočňovania študijného programu – § 27	Január 2020
d) Nariadenie zrušenia št. programu a zrušenie programu podľa §28	September 2023
e) Schválenie a monitorovanie akčného plánu v súvislosti s obmedzením vytvárať a upravovať študijné programy – § 29	September 2023
Ďalšie činnosti posudzovania vnútorného systému:	Január 2025
f) Agentúra najmenej raz za dva roky na základe údajov z vykonáva dohľad nad plnením štandardov pre vnútorný systém podľa § 24 ods. 2.	

g) Agentúra môže v rámci dohľadu nad plnením štandardov z vlastného podnetu začať konanie o mimoriadnom posúdení vnútorného systému – § 24 ods. 3.	September 2022

Ďalšie činnosti externého zabezpečovania kvality mimo rámca ESG:

3. Posudzovanie súladu habilitačných a inauguračných konaní podľa § 31 a § 32 zákona

Agentúra prijíma žiadosti o udelenie akreditácie habilitačného a inauguračného konania, ak je vysoká škola oprávnená vytvárať študijné programy. Agentúra posudzuje plnenie štandardov pre habilitačné konanie a inauguračné konanie posúdením žiadosti a podkladov žiadosti a posúdením predpokladov pracoviska na uskutočňovanie habilitačného konania a inauguračného konania. Ak agentúra zistí skutočnosti nasvedčujúce, že vysoká škola neplní štandardy pre habilitačné konanie a inauguračné konanie, začne konanie o odňatí akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania.

a) Konanie o udelení akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania – § 31	September 2023
b) Odňatie akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania – § 32	Január 2022
c) Zrušenie akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania – § 32a	Január 2022

4. Konanie z vlastného podnetu v čase do podania informácie vysokou školou o tom, že zosúladila vnútorný systém podľa § 35 ods. 14

Agentúra môže začať konanie z vlastného podnetu v čase do podania informácie vysokou školou o tom, že zosúladila vnútorný systém so štandardmi pre vnútorný systém, ak má dôvodné podozrenie, že vysoká škola nedodržiava právne predpisy alebo svoje vnútorné predpisy.	Január 2021

5. Udeľovanie štátneho súhlasu podľa § 33

Agentúra sa k udeleniu alebo k neudeleniu štátneho súhlasu vyjadruje na základe komplexného posúdenia žiadosti a vnútorného systému. Žiadosť o udelenie štátneho súhlasu podáva agentúre právnická osoba spolu so žiadosťou o udelenie akreditácie aspoň jedného študijného programu.	Január 2022

5.3. Procesy externého zabezpečovania kvality

Agentúra vyvíja procesy externé zabezpečovanie kvality (požiadavky ESG 2.3) s cieľom zvyšovať efektívnosť posudzovania na strane agentúry aj vysokej školy. Prijíma žiadosti a riadi procesy externého zabezpečovania kvality elektronicky v informačnom systéme agentúry.

Agentúra prijíma žiadosti elektronicky v informačnom systéme agentúry (IS SAAVS). Usmernenia k spôsobu podávania žiadostí o činnosti externého zabezpečovania kvality vrátame tlačív agentúra zverejňuje na webovom sídle v časti https://saavs.sk/sk/ziadosti/. Ďalšie dôležité informácie uvádza v časti FAQ (často kladené otázky).

Procesy posudzovania študijných programov, vnútorných systémov zabezpečovania kvality a habilitačných a inauguračných konaní vychádzajú z *Metodiky na vyhodnocovanie*

štandardov a sú bližšie rozpracované v príručkách pre administráciu akreditačných konaní SAAVŠ.

Činnosti posudzovania prebiehajú spravidla v 4 etapách:

1. etapa – posudzovanie žiadosti, podkladov žiadosti a dostupných informácií,
2. etapa – posudzovanie na mieste – návštevou vysokej školy,
3. etapa – spracovanie hodnotiacej správy pracovnou skupinou výkonnej rady (ak ide o udelenie akreditácie, alebo posudzovanie vnútorného systému, je súčasťou stanovisko vysokej školy),
4. etapa – vyjadrenie sa alebo rozhodnutie výkonnej rady agentúry.

Činnosti posudzovania súvisiace s opravnými opatreniami sú vykonávané na mieste, ak nie je možné iné overovanie opatrenia. Pri posudzovaní vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokej školy alebo žiadosti o udelenie akreditácie je súčasťou príslušnej žiadosti vysokej školy a procesu posudzovania vnútorná hodnotiaca správa (samohodnotiaca správa) podľa § 24 ods. 4 a § 30 ods. 2 zákona o zabezpečovaní kvality a ostatné podklady preukazujúce súlad s príslušnými štandardmi.

Pracovná skupina v súlade s metodikou vypracováva k žiadosti vysokej školy alebo k podnetu hodnotiacu správu, na základe ktorej výkonná rada rozhodne alebo sa vyjadrí. Pri vypracovaní hodnotiacej správy vychádza z expertného posúdenia podkladov žiadostí, informácií získaných návštevou vysokej školy, dostupných údajov a konzultácií so zainteresovanými osobami. Vysoká škola ako účastník konania má právo podať k hodnotiacej správe stanovisko v lehote najmenej 15 pracovných dní odo dňa doručenia hodnotiacej správy.

Účastník konania má právo podať námietku k rozhodnutiam alebo k vyjadreniam výkonnej rady. K námietke sa vyjadruje odvolacia komisia v súlade s § 22 zákona o zabezpečovaní kvality a Rokovacím poriadkom Komisie SAAVŠ pre posudzovanie námietok. Od účinnosti štandardov odvolacia komisia prijala 2 námietky voči rozhodnutiam výkonnej rady.

5.4. Zoznam posudzovateľov a pracovné skupiny výkonnej rady agentúry

Výkonná rada agentúry na účely posúdenia konkrétnej žiadosti vysokej školy vytvára pracovnú skupinu z osôb uvedených v zozname posudzovateľov agentúry. K 1. 12. 2021 je v zozname posudzovateľov zapísaných 1 442 posudzovateľov, z toho 1 139 zaškolených:

- 233 zahraničných zaškolených posudzovateľov (z toho 126 z ČR),
- 104 študentov;

214 odborníkov z praxe (180 v kombinácii s akademickou praxou).

Agentúra v roku 2021 upravila spôsob získavania posudzovateľov cieleným oslovovaním odborníkov v odboroch s nedostatočným zastúpením odborníkov.

Pri vytváraní pracovných skupín sa zohľadňuje druh konania, osobitosť študijného odboru a profil posudzovateľa. Členom pracovnej skupiny môže byť iba posudzovateľ, ktorý má kompetentnosť pre posudzovanie, absolvoval príslušné vzdelávanie agentúry, nie je v konflikte záujmov a vyjadril súhlas so zaradením do pracovnej skupiny (požiadavky ESG 2.4). Pravidlá tvorby pracovnej skupiny špecifikujú Zásady na zápis do zoznamu posudzovateľov,

vyradenie z tohto zoznamu a vytváranie pracovných skupín výkonnej rady a v predpis Úprava konfliktu záujmov členov kolektívnych orgánov, členov pracovných skupín výkonnej rady a zamestnancov). Predsedu a členov pracovnej skupiny vymenúva a odvoláva predseda výkonnej rady s predchádzajúcim súhlasom výkonnej rady (§ 8 ods. 1 zákona o zabezpečovaní kvality). Súčasťou pracovnej skupiny je najmenej jeden študent a odborník z praxe (okrem konaní o udelenie alebo odňatie akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania).

Počet zaškolených posudzovateľov s priradením k št. odboru:			
1/ Architektúra a urbanizmus	10	25/ Ošetrovateľstvo	19
2/ Bezpečnostné vedy	21	26/ Politické vedy	34
3/ Biológia	31	27/ Poľnohospodárstvo a krajinárstvo	24
4/ Biotechnológie	3	28/ Potravinárstvo	12
5/ Doprava	14	29/ Pôrodná asistencia	3
6/ Drevárstvo	3	30/ Právo	49
7/ Ekologické a environmentálne vedy	35	31/ Priestorové plánovanie	1
8/ Ekonómia a manažment	184	32/ Psychológia	10
9/ Elektrotechnika	18	33/ Sociálna práca	28
10/ Farmácia	6	34/ Sociológia a sociálna antropológia	17
11/ Filológia	56	35/ Stavebníctvo	12
12/ Filozofia	26	36/ Strojárstvo	70
13/ Fyzika	18	37/ Teológia	12
14/ Geodézia a kartografia	5	38/ Učiteľstvo a pedagogické vedy	71
15/ Historické vedy	23	39/ Umenie	33
16/ Chemické inžinierstvo a technológi	7	40/ Vedy o športe	11
17/ Chémia	25	41/ Vedy o umení a kultúre	12
18/ Informatika	43	42/ Vedy o Zemi	30
19/ Kybernetika	7	43/ Verejné zdravotníctvo	20
20/ Lesníctvo	3	44/ Veterinárske lekárstvo	9
21/ Logopédia a liečebná pedagogika	4	45/ Všeobecné lekárstvo	23
22/ Matematika	13	46/ Zdravotnícke vedy	14
23/ Mediálne a komunikačné štúdiá	22	47/ Získavanie a spracovanie zemských	8
24/ Obrana a vojenstvo	1	48/ Zubné lekárstvo	2

Agentúra v roku 2021 vytvorila 82 pracovných skupín; 4 pracované skupiny v súvislosti s preskúmaním podnetu; 8 pracovných skupín v súvislosti s posúdením návrhu úpravy študijného programu. Do pracovných skupín bolo zaradených 284 posudzovateľov zo zoznamu posudzovateľov, z toho:

- 202 posudzovateľov pracovalo v jednej pracovanej skupine,
- 64 posudzovateľov pracovalo v dvoch pracovných skupinách,
- 28 posudzovateľov pracovalo v troch a viacerých pracovných skupinách.

Účastník konania môže do piatich pracovných dní odo dňa, keď mu bolo zloženie pracovnej skupiny oznámené, podať odôvodnenú námietku zaujatosti voči členovi pracovnej skupiny. Vysoké školy v súvislosti s uvedenými pracovnými skupinami podali námietku zaujatosti voči členovi pracovnej skupiny v 6 konaniach.

5.5. Digitálna podpora

Príprava na zvládnutie značného rozsahu súbežných konaní si vyžiadala zavádzanie informačných systémov a budovanie plne digitálnych procesov. Digitalizácia je podporovaná aj legislatívnym rámcom, ktorý ukladá predkladanie žiadostí vysokých škôl o akreditáciu elektronickým spôsobom.

V súlade s všeobecnou legislatívou digitalizácie verejnej správy boli na jednotlivé administratívne činnosti agentúry ako právnickej osoby nasadzované komerčne dostupné informačné systémy. Vlastné špecifické akreditačné procesy vrátane komunikácie s posudzovateľmi a vysokými školami boli zabezpečované postupným budovaním vlastného informačného systému po jednotlivých moduloch v poradí aktuálnej potreby.

Modulárny Informačný systém Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (IS SAAVŠ – Informačný systém SAAVŠ (saavs.sk)) bol budovaný najmä na zvyšovanie efektívnosti činností externého posudzovania. Základom IS je *open source* nástroj Redmine. Do tohto prostredia boli implementované moduly, ktoré rozširujú jeho funkcionalitu tak, aby to zodpovedalo procesom a interným smerniciam SAAVŠ. IS je prevádzkovaný vo virtualizovanom výpočtovom prostredí OpenStack cloudu.

IS je určený pre zamestnancov SAAVŠ, posudzovateľov SAAVŠ a pre poverených pracovníkov vysokých škôl. IS slúži na podporu a manažment procesov SAAVŠ v jednotlivých moduloch:

Modul *Podávanie žiadostí* slúži na podávanie žiadostí vysokými školami:

- žiadosti o akreditáciu nového študijného programu podľa § 30,
- žiadosti o akreditáciu nového učiteľského/prekladateľského kombinačného študijného programu v kombinácii podľa § 30,
- žiadosti o akreditáciu nového spoločného študijného programu podľa § 30 a § 36,
- návrh úpravy študijného programu podľa § 27,
- žiadosti o predchádzajúci súhlas s úpravou študijného programu podľa § 30 ods. 9.

Modul *Žiadosti* podporuje proces konaní SAAVŠ. Umožňuje spájanie posudzovaných žiadostí do konaní, tvorbu pracovných skupín, prideľovanie posudzovaných žiadostí pracovným skupinám, prípravu dokumentov pre zasadnutia Výkonnej rady. Podporuje tiež komunikáciu v rámci pracovnej skupiny počas posudzovania, ako aj hlasovanie o navrhnutom hodnotení.

Modul *Posudzovatelia* pozostáva z dvoch častí: kandidáti na posudzovateľov a zoznam posudzovateľov. Slúži na spracovanie zoznamu posudzovateľov a vytváranie pracovných skupín.

Modul *Upload žiadostí* slúži na spracovanie správ o výsledku prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov vo vzťahu k študijnému programu alebo vo vzťahu k habilitačnému konaniu a inauguračnému konaniu.

Modul *Žiadosti AK* zahŕňa žiadosti a konania spojené so správami o výsledku prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov vo vzťahu k študijnému programu alebo vo vzťahu k habilitačnému konaniu a inauguračnému konaniu.

Modul Podnety – v ňom sú evidované podnety, ktoré boli doručené SAAVŠ. Tiež sú tu evidované prípady, keď SAAVŠ koná z vlastného podnetu.

Modul *Zasadnutia Výkonnej rady* umožňuje manažment zasadnutí VR s dôrazom na prípravu a zdieľanie dokumentov prerokovávaných na zasadnutiach.

Modul *Školenia* umožňuje organizovanie školení pre posudzovateľov, prihlasovanie na školenia a evidenciu absolvovaných školení.

Spätná väzba umožňuje automatizované zasielanie a vyhodnocovanie spätnej väzby účastníkov konania po skončení posudzovania.

Moduly *Pripomienky k IS, Otázky k IS* slúžia na zadávanie pripomienok k IS, návrhov na vylepšenia a hlásenie chýb IS. Modul *Pripomienky k IS* je určený na internú potrebu SAAVŠ. Modul *Otázky k IS* je určený pre členov pracovných skupín a žiadateľov.

6. VÝKON PÔSOBNOSTI AGENTÚRY

V zmysle zákona o zabezpečovaní kvality výkon pôsobnosti agentúry (§ 21 a nasl.) je zabezpečovaný predovšetkým prostredníctvom konaní, ktoré sa začínajú na základe žiadosti vysokej školy alebo žiadateľa o štátny súhlas, alebo z vlastného podnetu agentúry. V období do zosúladenia sa vysokých škôl so zákonom o zabezpečovaní kvality a so štandardmi sú uskutočňované aj ďalšie konania v zmysle prechodných ustanovení tohto zákona. Konanie sa spravidla končí po tom, čo výkonná rada agentúry príjme záver formou uznesenia a následne je vypracované písomné rozhodnutie alebo vyjadrenie a doručí sa vysokej škole, prípadne agentúra vykoná zápis do príslušného registra.

V zmysle prechodných ustanovení zákona o zabezpečovaní kvality agentúra začala výkon svojej pôsobnosti prebratím agendy predchádzajúcej Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády Slovenskej republiky, vrátane konaní neukončených do 31. decembra 2019.

6.1. Konania začaté podľa predchádzajúcich predpisov

Agentúra posudzovala 2 žiadosti o akreditáciu nového študijného programu podľa prechodného ustanovenia § 37 ods. 2 zákona o zabezpečovaní kvality. Vysoká škola podala Akreditačnej komisii žiadosť o posúdenie spôsobilosti uskutočňovať nový študijný program. Akreditačná komisia ani na svojom poslednom 114. zasadnutí, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 6. – 7. 11. 2019, neprijala uznesenie a v tejto veci rokovanie o predmetnej žiadosti prerušila. Vzhľadom na skutočnosť, že toto konanie nebolo ukončené do 31. decembra 2019, keď zároveň Akreditačná komisia ukončila svoju činnosť, všetky ďalšie úkony vo vzťahu k uvedenej žiadosti vysokej školy vykonala agentúra. Agentúra obom žiadostiam vysokej školy vyhovela a rozhodnutím vysokej škole priznala právo udeľovať absolventom študijného programu zodpovedajúci akademický titul.

6.2. Overovania výsledkov prijatých opatrení uložených v predchádzajúcich akreditáciách

V rokoch 2020 – 2021 sa agentúra zaoberala v oblasti akreditácií najmä overovaním výsledkov opatrení prijatých vysokými školami v súvislosti s nedostatkami, ktoré Akreditačná komisia uviedla vo svojom vyjadrení pri predchádzajúcich akreditáciách. Išlo o posudzovania spôsobilosti vysokej školy uskutočňovať príslušný študijný program alebo habilitačné konanie a konanie na vymenúvanie profesorov (ďalej len „inauguračné konanie“), ktoré vyplývalo zo záverov akreditácie podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Z dôvodu prijatia zákona o zabezpečovaní kvality a prechodu práv a povinností z Akreditačnej komisie na agentúru od 1. januára 2020 výsledky prijatých opatrení vysokých škôl na odstránenie nedostatkov v zmysle prechodného ustanovenia § 35 ods. 6 zákona o zabezpečovaní kvality overuje agentúra na základe predchádzajúcej žiadosti ministerstva školstva, ktorému vysoké školy zasielajú správy o prijatých opatreniach na odstránenie nedostatkov.

Vysokej škole vznikla povinnosť podať ministerstvu školstva správu o prijatých opatreniach na odstránenie nedostatkov (ďalej len „správa“) podľa predpisov účinných do 31. októbra 2018 z dôvodu nesplnenia niektorého z kritérií alebo súčasne viacerých kritérií akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania. Výsledok prijatých opatrení vysokej školy na odstránenie nedostatkov agentúra overovala podľa kritérií vydaných podľa predpisov účinných do 31. októbra 2018.

Ministerstvo školstva v rokoch 2020 – 2021 postúpilo agentúre na vybavenie 299 správ vysokých škôl z predošlého akreditačného obdobia. Z celkového počtu správ doručených agentúre sa 264 správ týkalo odstránenia nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu študijných programov a 35 správ sa týkalo odstránenia nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu habilitačného konania a inauguračného konania.

Overovanie výsledkov odstránenia nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu študijných programov

V r. 2020 – 2021 agentúra posudzovala 264 správ týkajúcich sa odstránenia nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu študijných programov Najčastejším dôvodom pre podávanie správ vysokých škôl vo vzťahu k uskutočňovaniu študijných programov, ktoré agentúra posudzovala, bolo neplnenie kritéria **KSP-A6** *Garantovanie kvality a rozvoja študijného programu*. Uvedené kritérium bolo dôvodom na podanie správy vysokej školy v 257 prípadoch.

Ďalšími kritériami, na základe ktorých vysoké školy mali povinnosť podať ministerstvu školstva správu vo vzťahu k uskutočňovaniu príslušného študijného programu z dôvodu ich nedostatočného plnenia, boli kritériá:

- **KSP-A1** *Úroveň výskumnej, resp. umeleckej činnosti vysokej školy a pracovísk zabezpečujúcich uskutočňovanie študijného programu,*
- **KSP-A3** *Štruktúra prednášateľov, resp. vysokoškolských učiteľov, pôsobiacich v ťažiskových formách výučby v závislosti od špecifík študijného odboru (kvalifikačná štruktúra),*
- **KSP-A4** *Primeranosť počtu vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov alebo umeleckých pracovníkov, ktorí vedú záverečné práce vzhľadom na počet študentov,*
- **KSP-A6** *Garantovanie kvality a rozvoja študijného programu,*
- **KSP-B1** *Naplnenie obsahu študijného odboru (§ 50 ods. 5 písm. c) zákona č. 131/2002 Z. z.)*
- **KSP–B8** *Vhodnosť požiadaviek na uchádzačov a spôsobu ich výberu na zabezpečenie toho, aby sa na štúdium dostali uchádzači s potrebnými schopnosťami a predpokladmi,*
- **KSP-B9** *Dostatočnosť požiadaviek na úspešné absolvovanie štúdia z hľadiska kvality vzdelávacieho procesu, spôsoby zabezpečenia úrovne kvality vzdelávacieho procesu vrátane spôsobu hodnotenia štátnych skúšok a osobitne záverečnej práce.*
- **KSP-B11** *Úroveň všetkých absolventov (od najlepšieho po najslabšieho) vzhľadom na štandardné požiadavky kvality vzdelávacieho procesu v príslušnom odbore, súlad úrovne vedomostí, schopností a zručností absolventov s profilom absolventa a ich predpokladaným spôsobom uplatnenia, uplatnenie absolventov v súlade s predpokladmi.*

V dvoch prípadoch bolo konštatované súčasné neplnenie kritérií KSP-A1, KSP-A3, KSP-B1, KSP-B9, v dvoch prípadoch súčasné neplnenie kritérií KSP-A6 a KSP-A4 a v dvoch prípadoch súčasné neplnenie kritérií KSP-B8 a KSP-B11.

Po overení výsledku prijatých opatrení vysokých škôl agentúra konštatovala vo vzťahu k uskutočňovaniu 242 študijných programov, že vysoká škola po prijatí opatrení spĺňa príslušné kritériá akreditácie. Agentúra následne vyznačila zrušenie časového obmedzenia v registri študijných programov, ak povinnosť vysokej školy vznikla z dôvodu časového obmedzenia práv, a obnovila platnosť priznaného práva, ak povinnosť vysokej školy vznikla z dôvodu pozastavenia priznaného práva.

Po overení výsledku prijatých opatrení vysokých škôl agentúra vo vzťahu k uskutočňovaniu 22 študijných programov konštatovala, že vysoká škola po prijatí opatrení nespĺňa príslušné kritériá akreditácie, na základe čoho pozastavila uskutočňovanie týchto študijných programov. Vo všetkých prípadoch agentúra pozastavila uskutočňovanie študijných programov v súvislosti s neplnením požiadaviek kritéria KSP-A6.

Z týchto 22 agentúrou pozastavených študijných programov v 20 prípadoch mali vysoké školy povinnosť podať ministerstvu školstva správu z dôvodu časového obmedzenia spôsobilosti uskutočňovať študijné programy, nakoľko garanti týchto študijných programov dovŕšili v príslušnom akademickom roku vek 70 rokov.[23] V týchto prípadoch agentúra posudzovala najmä novonavrhovaných garantov študijných programov, ktorých vysoká škola predložila agentúre na posúdenie. Dôvodmi, na základe ktorých agentúra konštatovala nedostatočné plnenie uvedeného kritéria akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania, bolo, že navrhovaný garant príslušného študijného programu:

- nebol zaradený na funkčnom mieste profesora alebo na funkčnom mieste docenta v príslušnom alebo príbuznom študijnom odbore na vysokej škole, na ktorej je zodpovedný za kvalitu a rozvoj študijného programu,
- nedosahoval požadovanú úroveň výsledkov výskumnej/publikačnej činnosti,
- nedosahoval požadovanú odbornú spôsobilosť na výkon povolania, na ktoré sú absolventi študijného programu pripravovaní,
- pôsobil v inom než príslušnom alebo príbuznom študijnom odbore, v ktorom sa študijný program uskutočňuje,
- pôsobil v pozícii vedúceho zamestnanca pre vysokú školu v zahraničí.

V ostatných 2 prípadoch vysoká škola predkladala ministerstvu školstva správu z dôvodu časového obmedzenia spôsobilosti realizácie študijného programu vzhľadom na kritérium KSP-A6 (nevýrazné zastúpenie publikačných výstupov evidovaných v databázach u garanta a spolugaranta, nízka početnosť projektov u garanta získaných na financovanie výskumu). Agentúra konštatovala neplnenie uvedeného kritéria na základe toho, že garant nepreukazoval publikačnú činnosť v problematike študijného odboru akceptovanú na medzinárodnej úrovni, a tým nesplnil požiadavky, podľa ktorých garant študijného programu má vedecký alebo umelecký profil a výsledky, ktoré zaručujú odbornú kvalitu pri garantovaní

[23] Podľa predpisov účinných do 31. októbra 2018 bolo vysokej škole možné priznať spôsobilosť uskutočňovať študijné programy len do konca akademického roka, v ktorom garant študijného programu dovŕšil vek 70 rokov.

študijného programu a jeho publikačná a výskumná činnosť za predchádzajúcich päť rokov napomáha rozvoju študijného programu.

Overovanie výsledkov odstránenia nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu habilitačného konania a inauguračného konania

V r. 2020 – 2021 agentúra posudzovala 35 správ týkajúcich sa odstránenia nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu habilitačného konania a inauguračného konania. Agentúra pri overovaní výsledkov prijatých opatrení vysokých škôl vo vzťahu k uskutočňovaniu habilitačných konaní a inauguračných konaní používala kritériá pre posudzovanie spôsobilosti vysokej školy uskutočňovať habilitačné konanie a konanie a inauguračné konanie.

Dôvodom na podávanie správ vysokých škôl vo vzťahu k uskutočňovaniu habilitačného konania a inauguračného konania bolo v 34 prípadoch neplnenie kritéria **KHKV-A5** *Garantovanie kvality uskutočňovania habilitačného konania a konania na vymenúvanie profesorov (úroveň garantov a spolugarantov habilitačného konania a konania na vymenúvanie profesorov) a v 1 prípade neplnenie* kritéria **KHKV A1** *Akreditovaný študijný program v študijnom odbore, v ktorom sa vysoká škola uchádza o akreditáciu.*

Po overení výsledku prijatých opatrení vysokých škôl agentúra vo vzťahu k uskutočňovaniu habilitačných konaní a inauguračných konaní vysokých škôl konštatovala v 28 prípadoch, že vysoká škola po prijatí opatrení spĺňa príslušné kritériá akreditácie, a následne vyznačila v registri študijných odborov zrušenie časového obmedzenia. V 6 prípadoch konštatovala, že vysoká škola po prijatí opatrení nespĺňa príslušné kritériá akreditácie, a následne odňala vysokej škole príslušné právo uskutočňovať habilitačné konanie a inauguračné konanie v príslušnom odbore habilitačného konania a inauguračného konania.

Dôvodom odňatia práva uskutočňovať habilitačné konanie a inauguračné konanie vysokej škole, bolo vo všetkých prípadoch nesplnenie kritéria **KHKV-A5**. V jednotlivých prípadoch išlo o nesplnenie niektorej z požiadaviek alebo kombinácie požiadaviek tohto kritéria, a to z dôvodu, že garant (spolugarant):

- nedosahoval požadovanú úroveň výsledkov tvorivej činnosti (3 prípady),
- nebol vysokoškolským učiteľom na funkčnom mieste profesora v príslušnom študijnom odbore alebo v príbuznom študijnom odbore a zároveň riadnym profesorom vysokej školy (2 prípady),
- pôsobil v inom než príslušnom alebo príbuznom študijnom odbore habilitačného konania a inauguračného konania (1 prípad),
- nedosahoval požadovanú úroveň vedenia vedeckých projektov a vzdelávania doktorandov a bol nedostatočne zapojený do zahraničných odborných konferencií a podujatí (1 prípad).

Pracovné skupiny

Výkonná rada na účely overenia opatrení prijatých vysokou školou, posúdenia návrhov úpravy študijných programov a konkrétnych žiadostí vysokých škôl vytvárala pracovné skupiny z osôb uvedených v zozname posudzovateľov. Do týchto činností agentúry bolo v rokoch 2020 a 2021 zapojených spolu 383 posudzovateľov. Z toho celkového počtu

- 212 posudzovateľov sa zúčastnilo jedného posudzovania,

- 77 posudzovateľov pracovalo v dvoch pracovných skupinách,
- 43 posudzovateľov v troch pracovných skupinách,
- 24 posudzovateľov spolupracovalo v rámci štyroch pracovných skupín a
- 27 posudzovateľov v piatich a viacerých pracovných skupinách.

Do posudzovania žiadostí o akreditáciu nových študijných programov sa zapojilo 260 posudzovateľov.

6.3. Konania o udelení akreditácie nových študijných programov

Zákon o zabezpečovaní kvality umožňoval vysokým školám podávať agentúre žiadosti o udelenie akreditácie nových študijných programov postupom podľa § 30 zákona do konca marca 2021 aj v prípade, ak už v predmetnom odbore a stupni vysokoškolského vzdelávania pôsobia. Z celkového počtu vysokých škôl v Slovenskej republike (33) túto možnosť využilo a požiadalo agentúru o udelenie akreditácie študijného programu v zmysle uvedeného ustanovenia zákona o zabezpečovaní kvality 16 vysokých škôl, ktoré podali 177 žiadostí a 2 vysoké školy podali žiadosť o akreditáciu nových kombinačných študijných programov. Celkovo sa žiadosti týkali 24 študijných odborov. Najviac žiadostí bolo podaných v študijnom odbore *ekonómia a manažment* (26 žiadostí), ďalej *učiteľstvo a pedagogické vedy* (25 žiadostí), *umenie* (19 žiadostí), *vedy o Zemi* (13 žiadostí) a *všeobecné lekárstvo* (12 žiadostí).

Žiadosti o udelenie akreditácie nových študijných programov vysoké školy podávali vo všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Najviac žiadostí bolo podaných v 3. stupni vysokoškolského vzdelávania (81 žiadostí), 50 žiadostí bolo podaných v 1. stupni, 46 žiadostí bolo podaných v 2. stupni a 2 žiadosti boli podané v spojenom 1. a 2. stupni vysokoškolského vzdelávania. Vysoké školy ďalej podali 6 žiadostí o udelenie akreditácie profesijne orientovaných bakalárskych študijných programov v 1. stupni vysokoškolského vzdelávania. Z hľadiska formy štúdia študijných programov 121 žiadostí bolo podaných agentúre so zámerom ich uskutočňovania v dennej forme štúdia a 58 v externej forme. Žiadostí o udelenie akreditácie študijných programov zameraných na výkon regulovaných povolaní v Slovenskej republike bolo agentúre zaslaných 18.

Celkovo bolo podaných 109 žiadostí o udelenie akreditácie študijného programu, v ktorých jazykom uskutočňovania mal byť slovenský jazyk, v 36 študijných programoch mal byť jazykom uskutočňovania slovenský jazyk a anglický jazyk v kombinácii a v 29 žiadostiach vysoké školy požiadali agentúru o udelenie akreditácie študijného programu v anglickom jazyku. Pri ostatných žiadostiach mali byť programy uskutočňované v maďarskom jazyku (2) a ďalej v nasledovných jazykoch: francúzsky, portugalský, rumunský, slovenský, taliansky, španielsky (2), holandský, nemecký a švédsky (2).

K 30. novembru 2021 agentúra rozhodovala o 138 žiadostiach vysokých škôl. V 125 prípadoch rozhodla agentúra o udelení akreditácie nového študijného programu a v 15 prípadoch rozhodla agentúra o zamietnutí žiadosti vysokej školy, resp. o neudelení akreditácie študijného programu z dôvodu, že študijný program nespĺňal štandardy pre študijný program.

Vysoké školy, ktoré podali žiadosť o udelenie akreditácie nového študijného programu podľa § 30 zákona o zabezpečovaní kvality, sú nasledovné: Ekonomická univerzita v Bratislave, Univerzita Komenského v Bratislave, Slovenská technická univerzita v Bratislave, Vysoká škola

múzických umení v Bratislave, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave, Univerzita J. Selyeho v Komárne, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Trnavská univerzita v Trnave, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Akadémia umení v Banskej Bystrici, Katolícka univerzita v Ružomberku, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach a Prešovská univerzita v Prešove.

Žiadosť o udelenie akreditácie spoločného študijného programu

V roku 2021 bola podaná agentúre 1 žiadosť o udelenie akreditácie spoločného študijného programu vysokej školy na Slovensku, ktorý má byť uskutočňovaný v spolupráci s viacerými vysokými školami akreditovanými príslušnými inštitúciami v zahraničí. Táto žiadosť je predmetom posudzovania agentúry.

6.4. Podané námietky

V rámci konania agentúry má účastník konania (vysoká škola) podľa § 8 ods. 4 zákona o zabezpečovaní kvality možnosť podať odôvodnenú námietku zaujatosti voči členovi pracovnej skupiny. Túto možnosť využili vysoké školy v 6 konaniach. O podaných námietkach v zmysle uvedeného ustanovenia zákona o zabezpečovaní kvality následne rozhodovala výkonná rada. Výkonná rada v 2 konaniach vyhodnotila námietky zaujatosti voči členovi pracovnej skupiny ako opodstatnené. V ostatných 4 konaniach výkonná rada vyhodnotila podané námietky zaujatosti voči členovi pracovnej skupiny ako neopodstatnené.

Podľa § 22 ods. 1 zákona o zabezpečovaní kvality má účastník konania právo podať agentúre k rozhodnutiu alebo k vyjadreniu agentúry námietky, a to do 15 pracovných dní odo dňa, keď bolo rozhodnutie alebo vyjadrenie doručené účastníkovi konania. Možnosť podať námietky voči rozhodnutiu agentúry využili vysoké školy doteraz v 3 konaniach agentúry. O podaných námietkach účastníka konania rozhoduje Komisia agentúry pre posudzovanie námietok postupom podľa príslušných ustanovení zákona o zabezpečovaní kvality.

6.5. Ostatné konania a rozhodovania agentúry

Návrhy úpravy študijných programov vysokých škôl

Podľa § 35 ods. 7 zákona o zabezpečovaní kvality ak minister školstva po predchádzajúcom vyjadrení akreditačnej komisie k výsledku prijatých opatrení vysokej školy na odstránenie nedostatkov vo vzťahu k uskutočňovaniu študijných programov rozhodol o priznaní práva s časovým obmedzením, o obnovení práva s časovým obmedzením alebo o pozastavení priznaného práva uskutočňovať príslušný študijný program, vysoká škola v zmysle prechodných ustanovení zákona o zabezpečovaní kvality bola povinná v určenej lehote podať agentúre návrh úpravy študijného programu alebo oznámenie o jeho zrušení.

V prípade, že výsledok prijatých opatrení v zmysle prechodných ustanovení zákona o zabezpečovaní kvality overovala agentúra a zistila, že vysoká škola po prijatí opatrení nespĺňa príslušné kritéria akreditácie, agentúra následne pozastavila uskutočňovanie študijného programu podľa § 27 zákona o zabezpečovaní kvality. Na základe takéhoto

rozhodnutia agentúry boli vysoké školy povinné v zmysle § 27 ods. 4 zákona o zabezpečovaní kvality oznámiť agentúre zrušenie príslušného študijného programu alebo podať v určenej lehote návrh úpravy študijného programu. V prípade, že vysoká škola predloží agentúre v určenej lehote návrh úpravy študijného programu, agentúra túto zmenu posudzuje už podľa štandardov pre študijný program a vyhodnocuje, či navrhovaná zmena vytvára alebo nevytvára predpoklad na splnenie štandardov pre študijný program.

Agentúra udelí súhlas s podaným návrhom úpravy študijného programu, ak navrhovaná zmena vytvára predpoklad na splnenie štandardov pre študijný program. Vysoká škola následne upraví študijný program najneskôr od nasledujúceho akademického roka, o čom bezodkladne informuje agentúru a agentúra túto skutočnosť overí v registri študijných programov do 30 dní od oznámenia vysokej školy.

Agentúre bolo v rokoch 2020 a 2021 predložených spolu 21 návrhov úprav študijných programov v zmysle ustanovenia § 35 ods. 7 zákona o zabezpečovaní kvality. Do 15. decembra 2021 agentúra udelila 16 súhlasov s podanými návrhmi úprav. V štyroch prípadoch agentúra konštatovala, že predložený návrh úpravy študijného programu vysokej školy nevytvára predpoklad na splnenie štandardov pre študijný program, a rozhodnutím požiadala vysokú školu o podanie nového návrhu úpravy študijného programu v lehote 180 dní. Vo všetkých štyroch prípadoch vysoké školy podali nový návrh úpravy študijného programu v stanovenej lehote a tieto návrhy sú momentálne posudzované pracovnými skupinami. V prípade jedného návrhu úpravy a štyroch, v poradí druhých návrhov úpravy študijných programov vysokej školy posudzovanie momentálne prebieha.

Rozhodnutia agentúry o tom, že návrh úpravy nevytvára predpoklad na splnenie štandardov pre študijný program, boli založené na nasledovných dôvodoch:

- výsledky tvorivej činnosti navrhovaných učiteľov zabezpečujúcich profilové predmety nezodpovedajú významnej medzinárodnej úrovni, ktorú predpokladajú štandardy pre študijný program (v 3 prípadoch),
- navrhovaní zabezpečujúci učitelia majú kvalifikáciu v inom študijnom odbore, ako je študijný odbor posudzovaného študijného programu (v 2 prípadoch),
- pracovné zaťaženie navrhovanej osoby zodpovednej za študijný program nevytváralo predpoklad na nesenie zodpovednosti za uskutočňovanie, rozvoj a zabezpečenie kvality študijného programu a dosahovanie požadovaných výstupov vzdelávania študijného programu (v 3 prípadoch),
- jeden z navrhovaných učiteľov zabezpečujúcich profilové predmety študijného programu v skutočnosti nezabezpečoval v posudzovanom študijnom programe ani jeden profilový predmet (v 2 prípadoch),
- nedostatočné ovládanie slovenského jazyka zo strany osoby, ktorá má príslušné kompetencie a nesie hlavnú zodpovednosť za uskutočňovanie, rozvoj a zabezpečenie kvality študijného programu, s ohľadom na správne fungovanie študijného programu uskutočňovaného dennou formou štúdia v slovenskom jazyku (v 1 prípade).

Konania z vlastného podnetu agentúry podľa

V zmysle prechodných ustanovení zákona o zabezpečovaní kvality môže agentúra začať konanie z vlastného podnetu v čase do podania informácie vysokou školou o tom, že

zosúladila vnútorný systém so štandardmi pre vnútorný systém, ak má dôvodné podozrenie, že vysoká škola nedodržiava právne predpisy alebo svoje vnútorné predpisy. Agentúra na základe § 35 ods. 14 zákona o zabezpečovaní kvality začala 8 konaní. V jednom z konaní agentúra zistila nedostatky a začala konanie odňatí akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania v príslušnom odbore habilitačného konania a inauguračného konania vysokej školy.

Žiadosti o predchádzajúci súhlas s úpravou nového študijného programu

V prípade, že vysoká škola nie je oprávnená upravovať príslušný študijný program a má zámer ho upraviť, je povinná požiadať agentúru o udelenie súhlasu s jeho úpravou v zmysle § 30 ods. 9 zákona o zabezpečovaní kvality.

Vysoká škola v žiadosti o predchádzajúci súhlas stručne uvádza charakteristiku úpravy študijného programu v zmysle § 2 písm. g) zákona o zabezpečovaní kvality:

- doplnenie alebo vypustenie povinných predmetov alebo povinne voliteľných predmetov,
- zmena podmienok na riadne skončenie štúdia alebo
- úprava informačného listu povinného predmetu alebo povinne voliteľného predmetu a očakávaný vplyv úpravy študijného programu na plnenie súvisiacich štandardov pre študijný program.

Vysoké školy podali v tomto roku agentúre 145 žiadostí o udelenie predchádzajúceho súhlasu s úpravou študijného programu. Na základe udelenia predchádzajúceho súhlasu agentúrou môžu vysoké školy vykonať úpravy príslušného študijného programu. Udelenie súhlasu agentúry však neznamená aj potvrdenie súladu uvedených študijných programov so štandardmi pre študijný program. S poukazom na príslušné ustanovenia zákona o zabezpečovaní kvality a štandardov pre študijný program je vysoká škola povinná zosúladiť uskutočňované študijné programy so štandardmi pre študijný program do 1. septembra 2022.

7. ZMENY VO VÝVOJI POČTU REGISTROVANÝCH ŠTUDIJNÝCH PROGRAMOV

Kvantita je jedným zo základných merateľných ukazovateľov. Vo vysokom školstve to môžu byť počty študentov či absolventov; tie sú však výrazne ovplyvnené najmä demografiou krajiny, čo nie je predmetom tejto správy. Z hľadiska kvantitatívneho sledovania zmien v správaní sa vysokých škôl je vhodnejšie sledovať počty študijných programov a ich štruktúru, pretože tieto priamo charakterizujú produktovú ponuku vysokých škôl.

Základnou ideou nového spôsobu zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania je presun zodpovedností za jeho kvalitu na jeho poskytovateľa, teda na vysoké školy. Súčasťou tohto procesu je nielen zosúlaďovanie vnútorných predpisov vysokých škôl so štandardmi pre vnútorný systém, ale tiež zosúlaďovanie všetkých študijných programov s požiadavkami štandardov pre študijný program priamo na vysokých školách. Vysoké školy tak začali nielen vytvárať a prijímať nové predpisy, ale aj zosúlaďovať a upravovať existujúce študijné programy, nahradzovať ich novými alebo pripravovať úplne nové. Tie študijné programy, ktoré nie sú perspektívne alebo ich nevedia alebo nemienia zosúladiť z najrôznejších dôvodov, vysoké školy rušia.

Podľa zákona vysoké školy musia zosúladiť všetky študijné programy do 1. septembra 2022. Preto je predpoklad, že k tomuto dátumu budú v ponuke vysokých škôl už len zrevidované študijné programy spĺňajúce nové požiadavky štandardov.

Proces hodnotenia a revízie ponúkaných študijných programov na samotných vysokých školách s cieľom uisťovania sa, že napĺňajú požiadavky štandardov, je úplným srdcom zabezpečovania kvality. Akreditačná agentúra vydaním štandardov v danom legislatívnom rámci nastavila tomuto procesu odborné požiadavky v súlade s ESG a prostredníctvom externého zabezpečovania kvality bude napomáhať zvyšovať efektívnosť vnútorných systémov kvality na jednotlivých vysokých školách.

Aj keď funkčnosť zavádzaných systémov zabezpečovania kvality jednotlivých vysokých škôl ešte len bude komplexne preverovaná posudzovaním súladu vnútorných systémov so štandardmi, implementácia požiadaviek štandardov kvality na študijné programy prebieha na vysokých školách už v súčasnosti.

Jedným z celkových ukazovateľov zmien v ponuke študijných programov slovenských vysokých škôl môže byť vývoj ich počtu. Preto budeme monitorovať počty evidovaných študijných programov v registri ministerstva školstva.

7.1. Registre študijných programov

Registre ministerstva školstva, najmä register študijných programov a register študijných odborov sa prijatím zákona o zabezpečovaní kvality a súvisiacej novely zákona o vysokých školách v roku 2018 stali právne relevantnými registrami pre oblasť práv vysokých škôl. Aj z toho dôvodu sa realizujú zmeny v konštrukcii registrov tak, aby tieto úlohy vyplývajúce z legislatívy mohli aj technicky napĺňať. K týmto technickým zmenám patrí rozšírenie detailov zapisovaných do registrov, ako aj oprávnenia vysokých škôl niektoré

z týchto údajov priamo zapisovať. Práve preto bude dôležité, aby registre obsahovali reálne informácie o študijných programoch.

Celkovo je v registri študijných programov k 9. 12. 2021 evidovaných 6 428 študijných programov, z toho „štandardných" je 5 784, učiteľských 540 a prekladateľských 104. V registri sú priebežne dopĺňané nové záznamy, preto sa tieto údaje môžu ešte mierne zmeniť.

K termínu nadobudnutia účinnosti štandardov, t. j. k 1. 9. 2020, bolo evidovaných v registri 7 359 študijných programov. To je najviac od začiatku prevádzky registra. Z tohto počtu až 1 573 bolo evidovaných ako pozastavených, čo je 21 %. Na porovnanie v roku 2016 bolo pozastavených len 6 % zo všetkých registrovaných študijných programov.

V registri je evidovaná relatívne veľká skupina pozastavených študijných programov, ktoré vznikli v súvislosti s predchádzajúcou komplexnou akreditáciou. Ak chceli vysoké školy výraznejšie upraviť študijný program alebo zmeniť názov, museli podať žiadosť o akreditáciu nového študijného programu. Programy, o ktorých opätovnú akreditáciu nepožiadali, boli ukončením komplexnej akreditácie pozastavené. Tieto mohli študenti doštudovať, ale vysoká škola už nemohla na ne prijímať nových študentov.

Pred rokom 2020 je možné pozorovať pomalý nárast celkového počtu študijných programov – od 1. 9. 2016 približne o 10 %. Od 1. 9 2020 naopak dochádza k ich poklesu, a to pomerne rýchlym tempom.

V poklese ostatného obdobia je zaujímavá aj štruktúra. K 9. 12. 2021 poklesol počet nepozastavených študijných programov o 301, čo je pokles o 5,2 % a pozastavených 630, čo predstavuje 40,1 % z počtov k 1. 9. 2020. Spolu bolo zrušených za toto obdobie 931 študijných programov.

Domnievame sa, že je to čiastočne spôsobené aj tým, že od prijatia zákona o zabezpečovaní kvality nemohli vysoké školy žiadať o akreditáciu individuálneho študijného programu ako v predchádzajúcom období, okrem postupu podľa § 30. Ten bol však reálny až po vydaní akreditačných štandardov.

Predpokladáme, že pokles pozastavených študijných programov súvisí aj s administratívnym „čistením" registra od evidencie ukončených programov po predchádzajúcej komplexnej akreditácii.

Avšak viac ako 300 zrušených nepozastavených programov svedčí o ďalšej dynamike života na vysokých školách, ktorá môže súvisieť zo zmenou akreditačných pravidiel a s revíziou študijných programov pri ich zosúlaďovaní so štandardmi a nadväzne s prípravu na akreditáciu vnútorného systému. Tento proces má byť ukončený najneskôr do 1. 9. 2022. Dá sa predpokladať, že k rušeniu ďalšej skupiny programov dôjde v lete budúceho roka.

7.2. Štruktúra registrovaných študijných programov

V tejto časti uvádzame prehľady zmien počtov študijných programov na vysokých školách za posledné roky. Všetky informácie ohľadom počtu študijných programov – v tejto kapitole – boli čerpané z *Registra študijných programov*[24], ktorý sa nachádza na stránke PortálVS.sk. Portál VŠ vznikol na návrh združenia EUNIS-SK a za podpory Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v rámci centrálnych rozvojových projektov. Hlavným cieľom portálu

[24] https://www.portalvs.sk/sk/morho

je zabezpečenie vzniku systematicky usporiadaných a odborne garantovaných informácií týkajúcich sa vysokých škôl, vytvorenie priestoru na výmenu skúseností a poskytovanie informácií o konferenciách, seminároch a vzdelávacích produktoch. Register umožňuje sledovanie vývoja študijných programov podľa viacerých kritérií – filtrov. Ako relevantné boli považované tie údaje, ktoré sa zobrazovali pri zadávaní jednotlivých charakteristík (= filtrov).

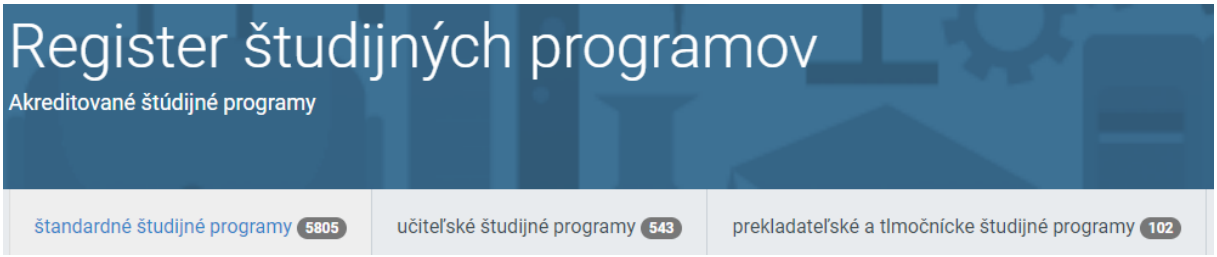

Obr. 1. Register študijných programov

Podľa zákona o vysokých školách vysoké školy poskytujú, organizujú a zabezpečujú vysokoškolské vzdelávanie v rámci akreditovaných študijných programov. Rozsah oprávnení na ich vytváranie, úpravu a uskutočňovanie je uvedený v registri študijných odborov, ktorý spravuje ministerstvo. Vysokoškolské vzdelanie v študijnom odbore alebo v kombinácii dvoch študijných odborov sa získa štúdiom podľa akreditovaného študijného programu v tomto študijnom odbore alebo v kombinácii dvoch študijných odborov.

Spomínaný register rozdeľuje študijné programy na tri kategórie: štandardné študijné programy, učiteľské študijné programy a prekladateľské a tlmočnícke študijné programy. Každá skupina má v registri svoju vlastnú záložku.

Podľa zákona o vysokých školách je *učiteľský kombinačný program* bakalársky študijný program alebo magisterský študijný program v študijnom odbore, ktorý má v názve slovo „učiteľstvo“, alebo v kombinácii takých študijných odborov a vzťahuje sa na dva vyučovacie predmety. *Prekladateľský kombinačný študijný program* sa uskutočňuje ako bakalársky študijný program alebo magisterský študijný program v študijnom odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo a vzťahuje sa na dva jazyky.

Približne 90 % študijných programov patrí do kategórie *štandardné študijné programy*. Tento podiel sa v uplynulých piatich rokoch menil len minimálne. Učiteľských kombinačných študijných programov bolo 8-9 % a zvyšný podiel predstavujú prekladateľské a tlmočnícke kombinačné programy.

Vývoj celkového počtu študijných programov je znázornený na obrázku 2. Do roku 2020 je možné pozorovať pozvoľný nárast štandardných študijných programov o zhruba 10 %, no v roku 2020 ide o zmenu trendu a nasleduje výraznejší pokles.

V prvej časti sledovaného obdobia – od 1. septembra 2016 do 1. septembra 2018 – sa počet štandardných študijných programov menil len mierne. V období od 1. septembra 2018 do 1. septembra 2020 rástol výraznejšie a (v rámci porovnávaných dátumov) dosiahol svoje maximum (6 675 študijných programov) v roku 2020.

Súčasné obdobie posledného roka medzi 1. septembrom 2020 a 24. novembrom 2021 je charakterizované výrazným úbytkom počtu štandardných študijných programov.

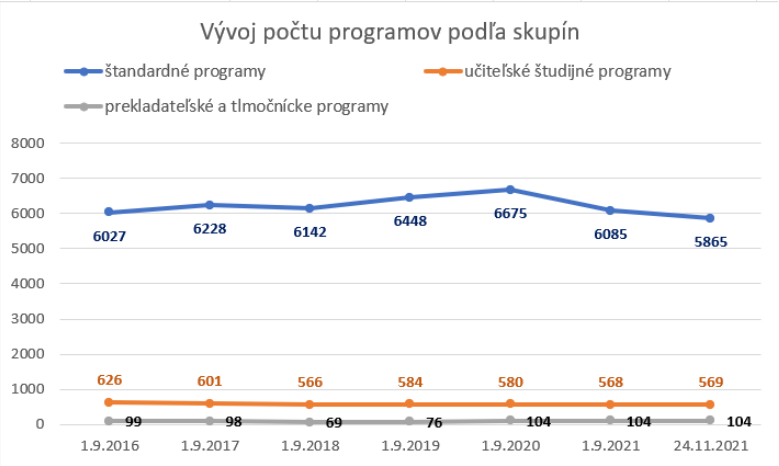

Obr. 2. Vývoj počtu programov podľa jednotlivých kategórií

Pri učiteľských programoch je dynamika počtu programov výrazne odlišná oproti štandardným programom. Od 1. septembra 2016 totiž prevažuje klesajúca tendencia. Na druhej strane počet prekladateľských a tlmočníckych študijných programov sa od 1. septembra 2020 drží na svojom doterajšom maxime.

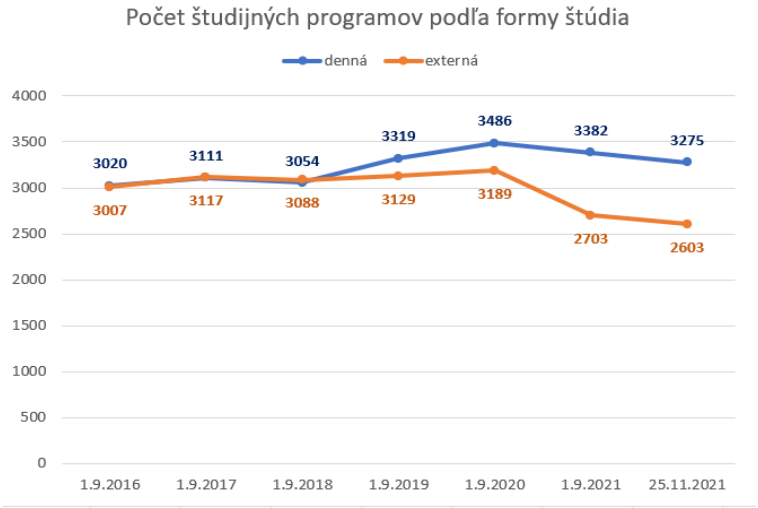

Obr. 3. Vývoj počtu študijných programov podľa formy štúdia

Zaujímavý je pohľad na vývoj počtu registrovaných štandardných študijných programov v závislosti na forme štúdia. Pokles v posledných rokoch sa týkal hlavne externej formy štúdia.

Z hľadiska porovnania jednotlivých stupňov vysokoškolského štúdia je celkový vývoj počtu študijných programov na všetkých stupňoch vysokoškolského vzdelávania podobný. Výraznejšie sa však prejavuje na prvom a na druhom stupni, menej na treťom, doktorandskom stupni štúdia.

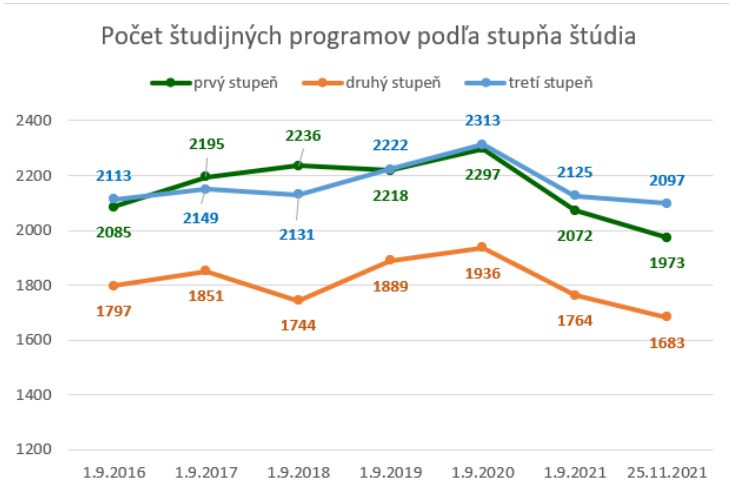

Obr. 4. Vývoj počtu študijných programov podľa stupňa vysokoškolského vzdelania, 1., 2. a 3. stupeň

Výraznejšie rozdiely vo vývoji počtu štandardných študijných programov sú medzi súkromnými a verejnými vysokými školami.

V porovnaní s verejnými vysokými školami zaznamenali súkromné vysoké školy:

- dynamickejší percentuálny nárast počtu študijných programov v období od 1. 9. 2016 do 1. 9. 2020;
- miernejší percentuálny pokles študijných programov v období od 1. 9. 2020 do 25. 11. 2021 (obrázok 5).

Vo vyššie uvedenej analýze boli do celkových počtov študijných programov zahrnuté aj pozastavené programy. Štátne vysoké školy v druhom grafe nefigurujú vzhľadom na ich minimálne výkyvy počtu študijných programov (pri započítaní aj pozastavených programov).

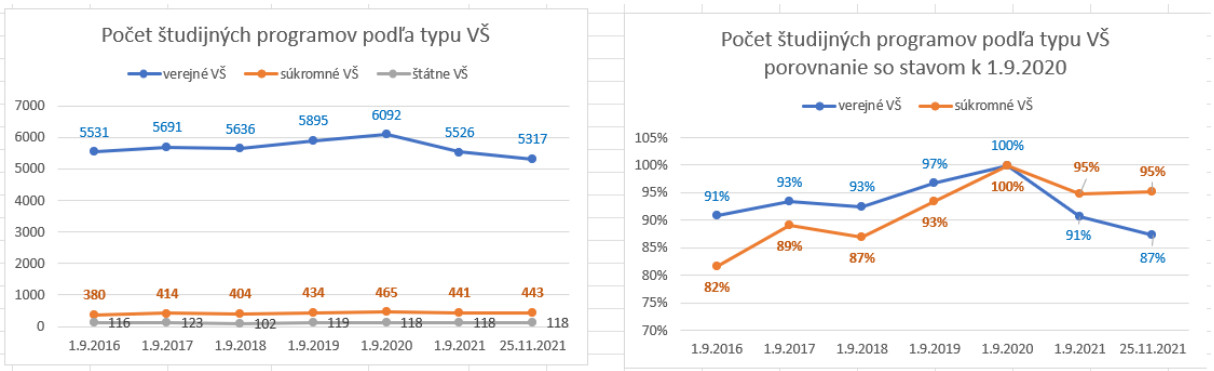

Obr. 5. Počet študijných programov (vrátane pozastavených) podľa typu vysokej školy a ich porovnanie so stavom k 1. 9. 2020

Ďalší pohľad dáva porovnanie celkového počtu študijných programov so zahrnutím pozastavených programov a bez pozastavených programov. Výsledky indikujú, že **v období od 1. 9. 2020 do 1. 9. 2021** verejné vysoké školy (na rozdiel od súkromných) výrazne znížili nielen celkový počet svojich študijných programov, ale aj podiel pozastavených študijných programov na ich celkovom počte, a to z 20 % na 14 %. To by naznačovalo, že verejné vysoké

školy rýchlejšie reagujú na potrebu formálneho zrušenia pozastavených študijných programov.

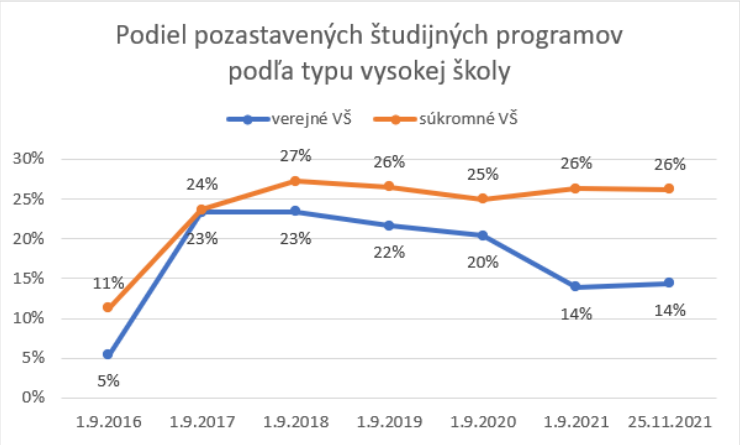

Obr. 6. Podiel pozastavených študijných programov na celkovom počte študijných programov – podľa typu vysokej školy

8. PRIESKUM SPOKOJNOSTI ŠTUDENTOV – AKADEMICKÁ ŠTVRŤHODINKA

8.1. Základné informácie o prieskume

Jedným z hlavných pilierov novej akreditácie je spätná väzba od zainteresovaných strán, jej účinné využívanie v prospech zlepšovania kvality vysokých škôl a v prospech informovaných rozhodnutí založených na dátach. Reagujúc na túto potrebu s použitím príkladov dobrej praxe z vyspelých vzdelávacích systémov zo zahraničia sa agentúra rozhodla zrealizovať jedinečný prieskum svojho druhu. V máji 2021 zozbierala dáta v rámci prieskumu *Akademická štvrťhodinka*, ktorý agentúra začala pripravovať už v roku 2020. Prieskum bol zameraný na systematické mapovanie spokojnosti študentov na Slovensku s ich štúdiom a študentským životom. Cieľovou skupinou – v roku 2021 – boli študenti vysokých škôl prvého (bakalárskeho) a druhého (magisterského/inžinierskeho) stupňa a spojeného štúdia (napr. farmácia, medicína). Študenti boli prioritne oslovovaní prostredníctvom školských e-mailov, ktoré mali zadané v Centrálnom registri študentov. Týmto spôsobom sa podarilo osloviť až 99 % študentov z celkového počtu 126 798 študentov. V prieskume sa podarilo vyzbierať celkovo 20 056 vyplnených dotazníkov, z ktorých 19 983 bolo platných, čiže platné odpovede boli od 16 % študentskej populácie, čo je nadštandardný výsledok pre prieskum. Prieskum je reprezentatívny na úrovni typu VŠ (verejné, štátne, súkromné), formy štúdia (denné a externé), stupňa (1., 2. a spojené štúdium), pohlavia respondentov, fakulty a študijných odborov. Vo vzorke bol tiež významný podiel zahraničných študentov (1 419) a študentov so špecifickými potrebami (1 024), čo umožňuje skúmanie potrieb aj týchto dôležitých a často prehliadaných skupín študentov. Dotazník bol v štyroch jazykových mutáciách – slovenskej, maďarskej, anglickej a ukrajinskej a tiež bol vo forme prístupnej pre študentov so zrakovým znevýhodnením.

Vysoká vyplniteľnosť dotazníka bola dosiahnutá vďaka koncepčnej komunikačnej kampani k celému projektu a dobrej spolupráci s vysokými školami, ktoré pomáhali dotazník propagovať. Pri komunikácii sa využívali aj kontá SAAVŠ na sociálnych sieťach a zapojené boli aj rôzne študentské organizácie a zástupcovia študentov. Prieskum pomohli propagovať aj významné osobnosti – prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová, minister školstva SR Branislav Gröhling, vedec Pavol Čekan, Samuel Kováčik „Vedátor“, či Veronika Ostrihoňová. Kľúčové bolo, že analytický tím pravidelne vyhodnocoval mieru vyplniteľnosti dotazníka podľa kvótnych znakov a podľa potreby kontaktoval konkrétne školy a pracoviská, z ktorých ešte chýbalo zastúpenie. Zároveň tiež poslal študentom, ktorí dotazník nevyplnili, štyri pripomenutia, ktoré významne zvýšili návratnosť.

Napriek sofistikovanému prepojeniu prieskumu so študentskými školskými e-mailovými adresami bolo prioritou projektu zabezpečiť anonymitu prieskumu. Viac o metodike sa nachádza **TU**.

8.2. Komunikácia výstupov vysokým školám a študentom

Vysokým školám bolo od začiatku komunikované, že výsledky na úroveň vysokých škôl získajú ako prvé a až potom budú výsledky poskytnuté verejnosti. Z tohto dôvodu sa 25. 10. 2021 uskutočnil webinár pre všetky vysoké školy, kde im bolo vysvetlené, ako pracovať s dátami. Svoje dáta dostali vysoké školy v rovnaký deň, dve hodiny pred webinárom.

Zároveň v dotazníku sa respondenti mohli vyjadriť, či chcú informácie z výstupov dotazníka, pričom 81 % z nich si túto možnosť vybralo. Týmto študentom bola zaslaná tlačová správa z prvej tlačovej konferencie k výstupom prieskumu a taktiež tlačová správa vydaná pri príležitosti zverejnenia interaktívnej aplikácie obsahujúcej časť výstupov dotazníka, aby vedeli, kde môžu nájsť komplexnejšie výstupy z prieskumu. Obe sú popísané bližšie v nasledujúcej časti.

Od poskytnutia výsledkov vysokým školám po začiatok decembra, keď je spracúvaná táto správa, bolo zaznamenaných viacero prípadov, keď vysoké školy použili dáta z prieskumu pri ich verejnej i vnútornej komunikácii. Toto sa dá vnímať ako pozitívny fakt, lebo ukazuje, že vysoké školy berú prieskum a jeho výsledky vážne a na názoroch študentov im záleží.

8.3. Komunikácia výstupov širokej verejnosti

Čiastkové výsledky prieskumu boli komunikované prostredníctvom dvoch tlačových konferencií a štyroch tlačových správ. Prvá tlačová konferencia sa uskutočnila 29. 6. 2021. Okrem základných informácií o prieskume počas nej boli prezentované aj dáta ohľadom dopadu pandémie Covid-19 na kvalitu štúdia, pripravenosti študentov na trh práce, ako aj o celkovej spokojnosti študentov s ich štúdiom. Jedno zo zaujímavých a pozitívnych zistení ukazuje nasledovný graf, ktorý uvádza, že väčšina študentov by svoj študijný program odporučila svojim známym:

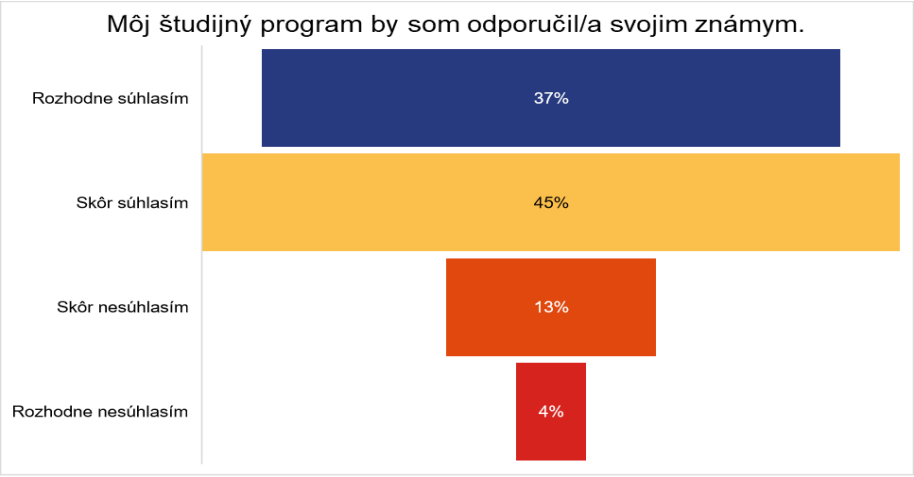

Obr. 7. Všetky odpovede (SAAVŠ, 2021, n = 19983), miera súhlasu (1 – 4)

Celá tlačová správa a záznam z prvej tlačovej konferencie sú prístupné **TU.** Na druhej tlačovej konferencii bola prezentovaná interaktívna aplikácia s výsledkami prieskumu a informácie k dvom témam z prieskumu. Prvou témou bol súvis porušovania akademickej etiky s tým, aké výučbové metódy používajú učitelia. Druhou bolo, ako súvisí to, či je

u študentov rozvíjaný ich potenciál, s tým, ako sa cítia pripravení na život po vysokej škole. V oboch prípadoch ide o úzko prepojené aspekty. Pre zaujímavosť je nižšie uvedený graf ukazujúci druhý z príslušných vzťahov. Celá tlačová správa je k dispozícii **TU.** Tlačová konferencia sa konala 26. 10. 2021.

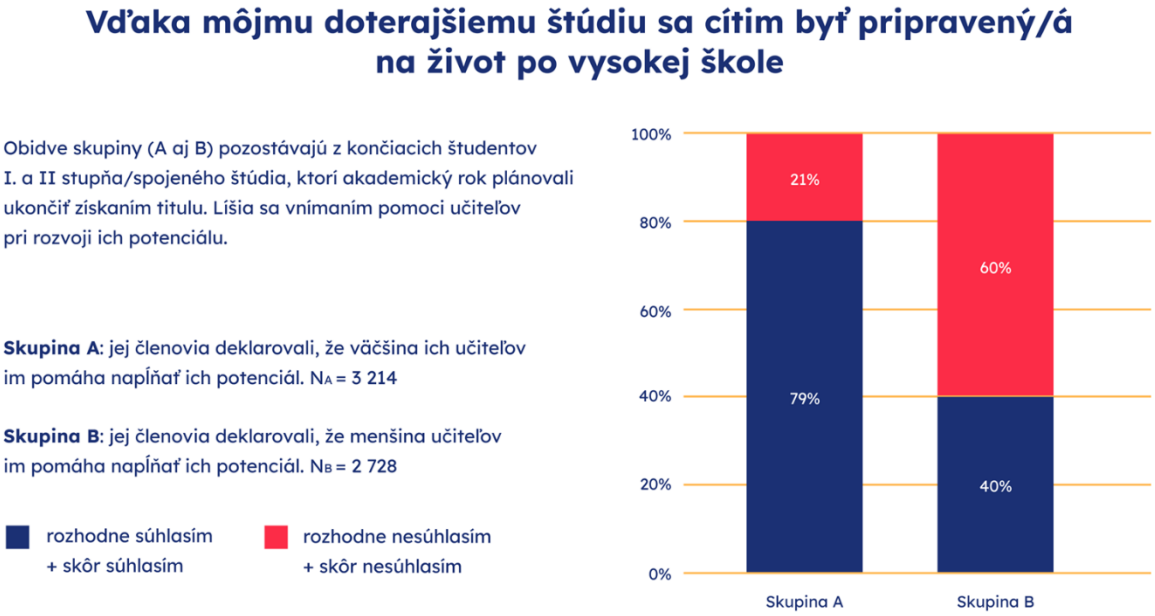

Ako bolo uvedené, tak na druhej tlačovej konferencii bola predstavená aj interaktívna aplikácia (*dashboard* na platforme PowerBI). Ide o nástroj, ktorý prináša výsledky prieskumu v grafickej forme. Je verejne prístupný a naprogramovala ho spoločnosť Go4Insight, ktorá realizovala aj terénny zber dát. Obsah *dashboard*u zadefinoval analytický tím SAAVŠ a obsahuje tie otázky, ktoré sa javili ako najviac relevantné z pohľadu uchádzačov o štúdium, študentov a širokej verejnosti. Neobsahuje odpovede na všetky otázky v prieskume, ale napriek tomu má široký záber. Používateľ *dashboard*u má možnosť výberu filtrov. Ich prostredníctvom môže spoznať názory študentov v konkrétnom odbore, forme, stupni štúdia, fakulte a vysokej škole. *Dashboard* ponúka aj 5 filtrov podľa významných otázok. Medzi významné otázky boli zaradené také otázky, ktorých odpovede sú výrazne previazané s odpoveďami na väčšinu iných otázok v dotazníku. Do filtra významných otázok boli zaradené nasledujúce otázky: *Cítim sa byť súčasťou komunity študentov a učiteľov mojej školy; Škola zohľadnila moje pripomienky a podnety; Učitelia mi pomáhajú naplniť môj potenciál; Učitelia sa k študentom správajú povýšenecky; Učitelia učia metódami, vďaka ktorým viem pochopiť učivo.*

Dashboard sa obsahovo člení na 10 sekcií podľa rôznych aspektov štúdia. Pri každom grafe sú informácie o vzorke a škále. V prípade indexov je uvedené, z akých otázok sú zložené. Pri interpretácii dát z *dashboard*u je potrebné tieto informácie zobrať do úvahy. Každý graf prináša aj celoštátny *benchmark* (hodnotu vypočítanú za celú vzorku), voči ktorému je možné porovnávať výsledok podľa zvoleného filtra. V prípade, že používateľa zaujíma len celoslovenský pohľad, môže skupinu filtrov naraz vynulovať, resp. ich vôbec nezadávať.

Dashboard, ako aj návod na jeho používanie je dostupný na webovej stránke k výstupom projektu TU.

Ďalšia tlačová správa bola pripravená v súvislosti so začiatkom akademického roka a venovala sa prioritne téme adaptácie študentov prvého roka štúdia na vysokoškolské prostredie. Tlačová správa vyšla 24. 9. 2021 a v celom znení je dostupná TU. Štvrtá tlačová správa reagovala na aktuálnu pandemickú situáciu: venovala sa tomu, ako onlinové vzdelávanie, ktoré je zavedené ako dôsledok pandémie Covid-19, ohrozuje kvalitu výuky a tiež vytvára priestor na častejšie porušovanie akademickej etiky a ako toto zmeniť. Tlačová správa bola vydaná 11. 11. 2021 a celá je dostupná TU.

Celkovo možno konštatovať, že médiá si pomaly na výstupy z dotazníka zvykajú a pravidelne oslovujú analytický tím ohľadom dát, aby prostredníctvom nich okomentovali nejaký aspekt vysokého školstva na Slovensku.

8.4. Komunikácia výsledkov vládnym inštitúciám

O úspechu projektu agentúry vypovedá fakt, že o výsledky prieskumu sa osobne zaujímajú vrcholní predstavitelia štátu. Agentúra dostala pozvanie na stretnutie s prezidentkou Slovenskej republiky Zuzanou Čaputovou, kde boli komunikované výsledky prieskumu a ďalšie plány projektu. Stretnutie sa uskutočnilo 9. 7. 2021 a pani prezidentku najviac zaujímali dáta o dopadoch pandémie Covid-19 na študentov, dáta o potrebách študentov so špecifickými potrebami a o tom, ako sú tieto potreby napĺňané.

Informácie a tlačové správy sú pravidelne zasielané aj ministrovi školstva Branislavovi Gröhlingovi a jeho štátnemu tajomníkovi zodpovednému za VŠ Ľudovítovi Paulisovi. Informácie o interaktívnej aplikácii tiež boli sprostredkované komisii ministerstva školstva pripravujúcej dlhodobý zámer vysokých škôl a strategickej rade predsedu vlády SR.

8.5. Medzinárodný úspech projektu

Prieskum *Akademická štvrťhodinka* zaujal aj organizátorov prestížnej európskej konferencie EQAF 2021. Analytický tím mal možnosť prieskum prezentovať ako súčasť programu konferencie 18. 11. 2021 pred viac ako stovkou odborníkov z celého európskeho vzdelávacieho priestoru, a tak vnášať cenné skúsenosti do odborného diskurzu.

8.6. Komunikácia výsledkov prieskumu pracovným skupinám agentúry

Ďalšou fázou je plánovaná príprava špeciálnej aplikácie, ktorá zjednoduší prácu s dátami pre pracovné skupiny a širšie použitie dát pre ďalšie analýzy. Na potreby pracovných skupín aplikácia prepojí výstupy z dotazníka s konkrétnymi kritériami, ktoré budú používané pri posudzovaní vnútorného systému kvality VŠ. Úlohou aplikácie je signalizovať pracovným skupinám zaujímavé závery z prieskumu, aby jednoduchým a prehľadným spôsobom ukázala, na ktoré aspekty sa z pohľadu študentov má počas posudzovania zamerať, či ktoré oblasti sú vysoko hodnotené a môžu slúžiť ako príklady dobrej praxe. Aplikácia umožní jednoduchú prácu s dátami aj pre zamestnancov agentúry pri dohľade nad dodržiavaním štandardov. Pôjde však vždy len o indikáciu, ktorú budú musieť posudzovatelia, či zamestnanci preveriť aj z iných podkladov a dát, vrátane rozhovorov počas posudzovaní na mieste.

Ambíciou projektu je zber dát rozšíriť na študentov doktorandského štúdia a v prípade dostatočných kapacít aj na učiteľov a iné zainteresované strany, zber opakovať na sledovanie trendov a tiež dáta prepájať so zisteniami posudzovateľov a odborníkov a s inými dátami o vysokom školstve. Cieľom je zlepšovať kvalitu vysokých škôl a tiež dolaďovať metodické usmernenia agentúry.

9. ZÁVER

Zmeny legislatívy v oblasti vysokých škôl prijaté koncom roka 2018 zvýraznili potrebu vnášania vyššej kvality vzdelávania do vysokého školstva a nastavili legislatívny rámec postupného zavádzania jej zabezpečovania a periodického hodnotenia. Bola zriadená akreditačná agentúra ako nezávislá organizácia, ktorá disponuje súborom efektívnych zákonných právomocí v oblasti akreditačného procesu a zabezpečovania kvality vysokých škôl. Agentúra v spolupráci s odborníkmi a zainteresovanými stranami vypracovala a vydala akreditačné štandardy a metodiku ich vyhodnocovania v súlade *so Štandardmi a usmerneniami pre zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania* (ESG).

Počas uplynulých rokov 2019 – 2021 boli nielen pripravené prvé procesy v súlade s ESG, ale začali sa aj postupne uplatňovať. Agentúra v predpísanej lehote prevzala agendu Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády, ktorá ukončila svoju činnosť 31. decembra 2019. Agentúra uskutočnila 299 konaní o posúdení výsledkov opatrení na odstránenie nedostatkov, ktoré Akreditačná komisia uložila niektorým vysokým školám, a primerane rozhodla. V roku 2021 agentúra začala aj prvé konania na základe žiadostí vysokých škôl o akreditáciu 177 nových študijných programov už podľa nových akreditačných štandardov.

Okrem priamych aktivít agentúry, ako sú jednotlivé konania, bola zaznamenaná aj samostatná aktivita vysokých škôl. Začalo prebiehať zosúlaďovanie vnútorných predpisov vysokých škôl so štandardmi pre vnútorný systém, zosúlaďovanie študijných programov s požiadavkami štandardov či revízia ich počtu a sortimentu. Tento proces musia vysoké školy ukončiť do 1. septembra 2022. V čase zostavovania tejto správy polovica vysokých škôl na Slovensku má prijaté a zverejnené vnútorné predpisy implementujúce nové požiadavky zákona o zabezpečovaní kvality a akreditačných štandardov. 16 vysokých škôl požiadalo o akreditáciu nových študijných programov.

Od nadobudnutia účinnosti štandardov v registri študijných programov, ktorý spravuje Ministerstvo školstva, vedy výskumu a športu SR, bolo zrušených takmer 1 000 študijných programov. Dá sa usudzovať, že vysoké školy v súvislosti zo zosúlaďovaním so štandardmi nielen upravujú študijné programy, ale aj rušia neperspektívne a pozastavené študijné programy.

Proces zavádzania systémov zabezpečovania kvality nie je ukončený. Z uvedených informácií je však zrejmé, že proces zmien vo vysokom školstve SR sa začal a má reálnu šancu priblížiť kvalitu slovenského vysokoškolského vzdelávania k európskym štandardom.

© Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo

Bratislava 30. december 2021
Tematická správa bola schválená Výkonnou radou SAAVŠ dňa 16. 12. 2021.
Správa je umiestnená na webovom sídle SAAVŠ www.saavs.sk